

Despre noi

Minorități sexuale în România

Coperta: Lucian David

Copyright © ACCEPT, 2003
C. P. 34–56, București

ISBN: 973-86706-0-8

Despre noi

Minorități sexuale în România

Asociația ACCEPT
București, 2003

Cuprins

1. Discriminarea	7
1.1 Istoricul legislației antihomosexuale – „Tradiții românești”	10
1.2 Foaie informativă ACCEPT – Situația articolului 200 din Codul Penal, referitor la relații homosexuale	16
1.3 Foaie informativă ACCEPT – Situația legislației antidiscriminatorii în România....	17
1.4 Despre articolul 200, retrospectiv	19
2. Ce este un homosexual?.....	22
2.1 Suntem pregătiți să ACCEPTăm homosexualii?.....	22
2.2 Ce este orientarea sexuală?.....	29
2.3 Mic ghid pentru lesbiene	37
3. Coming-out	43
3.1 Ce este coming out-ul?	49
4. Homofobul printre noi.....	60
4.1 Strategia urii	69
5. Religie și homosexualitate	78
5.1 Scrisoarea deschisă a ACCEPT către Patriarhul Teoctist	84

6. SIDA: vinovații sunt victimele	89
6.1 Bărbații care au raporturi sexuale cu alți bărbați și HIV/SIDA	93
6.2 Băieții, tinerii și HIV/SIDA.....	98
Adrese de grupuri și asociații LGBT din țară	105

1. Discriminarea

Discriminarea pe motiv de orientare sexuală în România

Raport cu privire la acte de violență, hărțuire și discriminare împotriva comunității LGBT (lesbiene, gay, bisexuali și transsexuali) din România – 2001

Raportul, realizat de către Asociația ACCEPT în anul 2001 pe baza răspunsurilor obținute în urma unui studiu calitativ (anchete de opinie și focus grupuri), reprezintă prima investigație sistematică privitoare la discriminarea LGBT în România. Aceasta este una dintre cele patru investigații realizate în țările candidate la UE (celelalte au fost efectuate în Ungaria, Slovenia și Polonia). Studiul a fost realizat sub coordonarea ILGA-Europe (The European Region of the International Lesbian and Gay Association) și a fost finanțat de către Open Society Institute, Budapesta.

Orice demers științific pentru analizarea dimensiunilor discriminării împotriva LGBT din România este pus în dificultate de către chiar dimensiunea acestei discriminări. Acest lucru este unul caracteristic pentru România. Istoria recentă a României a fost marcată de acțiuni de oprimare și intimidare a minorităților sexuale, ceea ce face ca și în prezent persoanele LGBT să trăiască într-un climat social și politic al homofobiei generalizate, care încurajează și întreține discriminarea pe criteriul orientării sexuale. Drept consecință, două treimi dintre respondenții studiului au afirmat că trebuie să își ascundă orientarea sexuală pentru a minimaliza riscul discriminării și al actelor de violență. Având în vedere gradul înalt de ostilitate la adresa homosexualilor din România, nu este surprinzător că majoritatea victimelor nu au reclamat oficial incidentele.

Deși din punct de vedere juridic – abrogarea articolului 200 din Codul Penal și introducerea unor măsuri de legislație antidiscriminare – situația poate fi calificată ca relativ satisfăcătoare, noile măsuri legale nu au produs efect asupra mentalității populației și a politicilor publice din România. La aceasta se adaugă afirmații și practici ale unor reprezentanți ai autorităților publice cu caracter discriminatoriu care contribuie la perpetuarea tradiției de excluziune socială a LGBT în România.

Proporția de incidente cu caracter discriminatoriu raportată de ACCEPT este îngrijorătoare *per se*. Aproape 28% dintre cei chestionați au fost victimele violenței, 41,5% au fost hărțuiți, 35,8% au avut experiențe negative în interiorul familiilor de origine, iar 29,3% au fost discriminați la locul de muncă. Dacă rata de răspuns se atribuie și persoanelor LGBT care își ascund orientarea sexuală, putem ajunge la concluzia că orice persoană LGBT care își disimulează orientarea sexuală se confruntă cu un risc ridicat de a deveni victimă a discriminării și/sau a unor acte de violență.

Autorii actelor de discriminare și violență provin din toate mediile sociale – vecini, cunoștințe, cei responsabili cu aplicarea legii, colegi de serviciu, cadre didactice și colegi de clasă. Foarte alarmant este faptul că în 20% dintre cazurile de violență înregistrate de către Asociația ACCEPT sunt implicați polițiști.

Raidurile recente întreprinse sistematic de către Poliția Română și după abrogarea art. 200 CP în zona Parcului Operei din București, spre exemplu, constituie exemple clasice de intimidare a persoanelor LGBT. Consecințele variază de la acte de amenințare, ridiculizare, la măsuri de reținere abuzivă și amendare cu sume usturătoare a persoanelor întâlnite în acea arie, bănuite a fi homosexuali. Comportamentul intimidator de care, în mod repetat, dau dovadă polițiștii care au misiune în acea arie pune în evidență mentalitatea și practicile discriminatorii ale instituției pe care o reprezintă la adresa

LGBT – presupuși a fi apărați, ca orice cetățeni ai României, iar nu considerați și tratați drept persoane „deviante”, „pericol social”. Acest tratament pune pe de altă parte în lumină modul în care „viața privată” a LGBT se află pusă în pericol atunci când este exprimată „în public”, în forme care nu au nici un fel de conotație sexuală.

În cazuri similare, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a decis că exprimarea orientării sexuale a unei persoane într-un „loc public” este una dintre formele prin care se exprimă viața particulară. Astfel, în cazul *Bruggeman versus Germania*, Curtea a decis:

„Dreptul la viață privată are ca scop apărarea în cazul unei persoane individuale a unei sfere în care aceasta să își poată atinge în libertate dezvoltarea și împlinirea personalității sale.”

La fel, decizia Curții în cazul *F. vs. Elveția* a statuat limitele vieții private:

„Constituie o restricție clară limitarea noțiunii de «viață privată» la un «cerc interior» în care persoana își poate trăi propria viață așa cum dorește... Respectul cuvenit vieții private trebuie să conțină dreptul de stabilire și dezvoltare a relațiilor cu celelalte persoane, în afara sferei personale.”

În condițiile în care autoritățile publice și locale trebuie să ia măsuri pentru a determina societatea românească să devină mai tolerantă și receptivă la adresa persoanelor LGBT, Poliția Română trebuie la rândul ei să își asume responsabilitatea pentru acțiunile persistente de intimidare și hărțuire a persoanelor LGBT. Sunt necesare în acest sens nu doar măsuri de protecție eficientă împotriva discriminării și a infracțiunilor cauzate de homofobie, dar și pedepsirea propriilor funcționari care, prin comportamentul lor profesional, contribuie la perpetuarea unei istorii a discriminării și violențelor exercitate în România împotriva LGBT.

1.1 Istoricul legislației antihomosexuale – „Tradiții românești”

Unii politicieni români ai timpului prezent, refuzând să manifeste înțelegere față de fenomenul homosexualității, au invocat existența unor tradiții românești de respingere, manifestând chiar ostilitate față de acest fenomen.

O investigație în trecutul de 150 de ani al României moderne, investigație ce a vizat domeniul legislativ, dovedește, dimpotrivă, toleranța poporului român referitoare la modul în care fiecare înțelege să-și trăiască viața sexuală.

Codul Penal 1864: perioada vechiului Regat

În 1864, Al. Ioan Cuza promulga *Codul penal* al României moderne. Acesta se inspira din modelele codurilor francez și prusac, dar îngloba în același timp, tradiții legislative pământene.

În ceea ce privește tratamentul infracțiunilor sexuale, legiuitorul român a preferat să adopte modelul francez, care nu admite discriminarea pe baza orientării sexuale, neexistând pedepse speciale pentru acte homosexuale.¹ Acest tratament nediscriminatoriu și nu altul a fost agreat, așadar, de legiuitorul român.

Codul penal ardelenesc

În Transilvania se aplicau prevederile *Codului penal* așa-zis „ardelenesc”. Conform acestuia, pentru incriminarea relațiilor sexuale între bărbați era rezervat art. 242. Însă, conform acestui articol, pedepsele erau numai actele produse prin violență sau amenințare. Redăm textul:

¹ Toate sancțiunile speciale privind inversiunea și sodomia au fost abolite în Franța anulul 1791 – V. Dongoroz, „Articol despre Pederastie”, publicat în *Curierul Judiciar* no. 6/9 februarie 1930, București.

„Art. 242: Constituie crimă de acte impudice nefirești, care se pedepsește cu reclusiunea până la cinci ani, când asemenea acte se săvârșesc între bărbați, prin violență sau amenințări, iar dacă crima a pricinuit moartea părții vătămate, cu temniță grea pe viață.”

Această legislație ardelenescă-ungurească se aplica din anul 1878.

Perioada României Mari

În România Mare a continuat să se aplice *Codul penal maghiar* în regiunea Transilvaniei. Însă, în cea mai mare parte a României Mari se aplica legea penală a Vechiului Regat (în Basarabia se extinsese în anul 1919 legea română a codului din 1864). Vasile Dongoroz, jurist în perioada interbelică, sintetizează în 1930 situația juridică din România în ceea ce privește pederastia: „Codul nostru penal actual a urmat sistemul codului francez, adică actele sexuale contra naturii sunt din punct de vedere penal sancționate în aceleași situațiuni când devin pedepsibile și relațiile sexuale normale. Așadar, numai atunci când se constată ca atare că actele au fost săvârșite cu violență (art. 263 CP) sau în așa chip încât s-a adus un ultragiu public contra pudorii (art. 262 CP), ele vor cădea sub rigorile legii penale.”²

Codul penal „Carol II” și apariția legislației antihomosexuale

Deceniul 3 și în special deceniul 4 ale sec. XX sunt deceniile totalitarismului în Europa.

România va resorbi și ea influențe puternice de tip totalitar, chiar înainte ca regele Carol al II-lea să instaureze dictatura personală. În această lumină trebuie văzută

² Vasile Dongoroz, *op. cit.*, p. 94.

introducerea, în Codul Carol II din 1937, a incriminării relațiilor de „inversiune sexuală”.

Statele fasciste și comuniste procedaseră deja la fel; în 1935 URSS introduce în legislația sa penală incriminarea contactelor homosexuale anale. Tot din aceeași perioadă datează legile antihomosexuale naziste. Mulți homosexuali germani vor fi uciși în lagărele naziste ale celui de-al Treilea Reich.

Deci, pentru prima oară în istoria ei, România introduce delictul de inversiune sexuală, rezervându-i un Articol aparte – art. 431 – și, de asemenea, mențiuni și formulări speciale în alte articole ale *Codului penal* „Carol II”. La scurt timp după intrarea în vigoare a codului, în 1937, articolul 431 a fost ușor modificat (sept. 1938), căpătând forma sa „consacrată”.³

Chiar și atunci când în statele fascist-comuniste „delictul” homosexualității era pedepsit cu cruzime, conform spiritului vremii, legiuitorul român a continuat să manifeste o oarecare înțelegere față de acest fenomen, dispunând pedepsirea, în cazul actelor sexuale consimțite între persoane mai mari de 14 ani, *doar dacă au produs scandal public*.

Iată textul integral și original al art. 431:

„Actele de inversiune sexuală săvârșite între bărbați sau între femei, dacă provoacă scandal public, constituiesc delictul de inversiune sexuală și se pedepsesc cu închisoare corecțională de la 6 luni la 2 ani.

Dacă actul s-a săvârșit asupra unei persoane mai mici de 18 ani, pedeapsa este închisoare corecțională de la 1 la 3 ani.

Aceeași pedeapsă prevăzută la alineatul precedent se aplică și în cazul când actul s-a săvârșit asupra unei persoane mai mici de 14 ani chiar dacă nu s-a produs scandal public.”

³ Vezi, pentru data modificării: „Codul penal Carol al II-lea adnotat de Eugen Petit și Const. Gr. Zotta“, București, 1939, p. 373.

Este instructiv faptul că violul homosexual apare în două articole distincte: art. 419 și 420.

Iată și alte aspecte care merită relevate:

- moderația pedepselor (pentru alineatul 1 și 2);
- aceeași observație este valabilă și pentru alineatul 3. Referitor la același alineat trebuie remarcată și nediscriminarea în ceea ce privește cuantumul pedepselor, adică, pentru relații consimțite heterosexuale cu o fată de cel mult 14 ani, legea română prevedea aceeași pedeapsă ca și pentru relații consimțite, homosexuale, cu un băiat de aceeași vârstă ca și fata în cauză (14 ani).

Problematica „scandalului public”

Lansarea ideii de scandal public poate fi atribuită juristului Vasile Dongoroz care publica în 1930 un articol pe tema pederastiei și sodomiei.

Juristul Dongoroz se dezvăluie a fi fost un homofob convins: „morb sau vițiu, tolerată sau nu, pederastia nu poate suscita decât dezgust.”⁴

După ce recunoaște că fenomenul este totuși natural – „Pederastia, comerț sexual rebel legilor naturii, este socotită totuși ca un fenomen natural. Se pare într-adevăr că natura, prin imperfecțiunile și capriciile sale, a deschis singură anumite porțițe răsvrățiților” – el analizează utilitatea sancțiunilor (în acele țări în care legea penală le prevedea): „Că, deseori, mai mult dăunează decât profită ordinii publice aceste sancțiuni, au probat-o enormele scandaluri ocazionate în Germania și Anglia de diferitele procese în care erau urmăriți pentru pederastie oamenii ce treceau drept foarte cumsecade în ochii lumii, scandaluri care au condus la abrogarea, în 1929, a art. 175 din CP german.” După care concluzionează preconizând formula preluată în 1937 de CP „Carol II”: „Desigur, a face ca legea

⁴ V. Dongoroz, *op. cit.*, p. 91.

penală să pătrundă cu rigorile ei sub cutele cele mai tainice ale vieții individuale, atunci când cu nimic, nici ordinea publică, nici acel minim etic pe care legea trebuie să-l ocrotească nu sunt atinse, înseamnă a lucra «à rebours» și a aduce scandal acolo unde era liniște.”

Însă: „... socotim că în contra celor ce în disprețul ordinii și moralei publice își dau în vileag sau își afișează sub orice formă năravul lor, legea penală trebuie să statornicească sancțiuni.”

Perioada de „democrație populară”

Comunismul nu a adus românilor decât suferință, și această afirmație este adevărată și pentru minoritatea homosexuală.

Trecând în revistă textele de lege penală, se poate remarca că, pe cât România se „înfunda” mai adânc în comunism, cu atât creșteau intoleranța și represiunea îndreptată contra acestei minorități.

Codul penal al Republicii Populare Române din 1948 reține art. 431, înăsprind totodată pedepsele pentru inversiune la 2 ani minimum și 5 ani maximum.

În legea penală, așa cum se regăsește în *Codul penal* publicat în 1957, homofobia atinge paroxismul: art. 431 prevede pedepse între 3 și 10 ani pentru inversiuni consimțite. Dispare rezerva „scandalului public” din textul articolului. Alineatele 2 și 3 din art. 431 CP „Carol II” au fost „mutate”, în anexă, la art. 420, asimilând raportul consimțit cu un minor violului și prefigurând în acest fel alineatul 2 al art. 200 al „epocii de aur”. Despre această epocă și legislația antihomosexuală, prelungită până la finele anului 2001, s-a vorbit destul, așa că nu are rost să insistăm.

Concluzii

Nu se poate spune despre poporul român că ar fi un popor intolerant și ar avea tradiții homofobe. Cui aparțin aceste

tendințe și pe ce fond – poate în alt studiu! În perioada sa pretotalitară, statul român nu a avut legislație antihomosexuală.

Introducerea, în 1937, a unei atare legislații (deși ea s-a vrut moderată) poate fi atribuită tendințelor totalitare. De aceea această concepție consideră nelegitime orice manifestări sexuale care nu conduc la procreere.

Concepția expusă mai sus, atotprezentă către sfârșitul anilor '30 și fixată chiar în câteva dispoziții ale CP „Carol II” (art. 420, 431, 432), a fost preluată „cu dragoste” de către regimul comunist care a dus-o la „noi culmi” de represiune.

Quantumul ridicat, barbar, al pedepselor, discriminarea grosolană a acestei minorități în legea penală a epocii stalinist-comuniste s-au regăsit și în legislația abrogată abia în 2001 (vezi art. 200 CP). Momentul 1937 (Codul „Carol II”) are o relevanță deosebită pentru perioada prezentă deoarece, prin introducerea, în alin. 1 al art. 200, a formulei „dacă a produs scandal public”, s-a dorit o întoarcere înapoi la o epocă ce trezește nostalgii.

Numai că drumul înapoi a fost făcut doar pe sfert, deoarece pedepsele nu au fost readuse la ceea ce erau în perioada carlistă, alineatele 1 și 2 nu au fost detașate într-un articol separat de alin. 3 (așa cum stăteau lucrurile în 1937), iar alin. 2 nu a fost defalcat, la rândul lui, pe grupe de vârstă cu nuanțările de rigoare.

În ceea ce privește alineatul 5, el nu a fost anulat (nu exista așa ceva în CP „Carol II”), ci a fost reținut din legislația comunistă și chiar „dezvoltat”.

Dar în opinia noastră *nu* drumul înapoi către legislația carlistă este cel corect, cu atât mai puțin cu cât *Codul penal* din 1937 nu reflecta „tradiții” românești. Mai bine ar fi ca legiuitorii români, în eforturile lor de a rezolva probleme legislative, să privească înainte către o societate deschisă și tolerantă în care discriminarea unei minorități nu își are locul. Astfel de socie-tăți, în care homosexualii sunt protejați de

discriminări, există deja în majoritatea covârșitoare a țărilor Uniunii Europene.

1.2 Foaie informativă ACCEPT – Situația articolului 200 din Codul Penal, referitor la relații homosexuale

- Pe 21 iunie 2001, *Guvernul României a adoptat Ordonanța de urgență nr. 89/2001*, care a abrogat articolul 200 din Codul Penal și a modificat textele altor articole care se refereau la infracțiuni privitoare la viața sexuală, pentru a elimina orice discriminare pe motiv de orientare sexuală din Codul Penal.
- Pe 30 august 2001, *Comisia Juridică a Senatului a avizat favorabil Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 89/2001*, cu 7 voturi pentru și 1 împotrivă.
- Pe 6 septembrie 2001, *Senatul a adoptat Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 89/2001*, cu 83 de voturi pentru, 32 împotrivă (majoritatea aparținând senatorilor Partidului România Mare) și 6 abțineri.
- Pe 3 octombrie 2001, *Comisia Juridică a Camerei Deputaților a aprobat Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 89/2001*.
- Pe 15 și 16 octombrie 2001, *Camera Deputaților a adoptat Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 89/2001*
Deoarece textul adoptat de Camera Deputaților diferea de cel adoptat de Senat (Camera Deputaților eliminase paragraful referitor la perversiuni sexuale), o Comisie de Mediere (cuprinzând membri ai celor două camere ale Parlamentului) a negociat textul final, urmând să fie supus spre aprobare celor două camere ale Parlamentului.
- Pe 18 decembrie 2001, *Camera Deputaților a adoptat textul final al Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 89/2001*

- Pe 20 decembrie 2001, *Senatul* a adoptat textul final al Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 89/2001
- Pe 14 ianuarie 2002, *Președintele României* a promulgat Legea de adoptare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 89/2001
- Pe 30 ianuarie 2002, Legea de adoptare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 89/2001 a fost publicată în *Monitorul Oficial al României*, partea I nr. 65/30.01.2002, intrând astfel în vigoare.

România trebuia să elimine articolul 200 din Codul Penal pentru a respecta criteriile politice de la Copenhaga stabilite pentru integrarea în Uniunea Europeană, care prevăd „respectarea și protecția minorităților”.

1.3 Foaie informativă ACCEPT – Situația legislației anti-discriminatorii în România

- Pe 31 august 2000, *Guvernul României* a adoptat *Ordonanța nr. 137/2000 pentru prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare* pe criterii de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex sau *orientare sexuală*, apartenență la o categorie defavorizată sau orice alt criteriu. Ordonanța este în vigoare de la 1 noiembrie 2000 și poate fi folosită în instanță, cu toate că nu au existat reglementări privind implementarea ei decât începând cu 27 noiembrie 2001 (vezi mai jos).
- Pe 1 martie 2001, *Senatul* a adoptat Ordonanța Guvernului nr. 137/2000.
- Pe 27 martie 2001, *Comisia pentru muncă și protecție socială a Camerei Deputaților* a avizat favorabil Ordonanța Guvernului nr. 137/2000.
- Pe 30 mai 2001, în cadrul unei ședințe comune, *Comisia juridică și Comisia de drepturile omului ale*

Camerei Deputaților au aprobat Ordonanța Guvernului nr. 137/2000, dar *au eliminat orientarea sexuală dintre criteriile de nediscriminare.*

- Raportul acestei comisii este datat 22 iunie 2001.

Acest amendament a fost propus de domnul Cornel Bădoiu, deputat social-democrat al partidului de guvernământ (PSD) și membru în Comisia juridică. El a declarat: „*Nu este un lucru rău dacă cineva nu este angajat pe motiv că este homosexual*” (Adevărul, 31 mai 2001).

- Pe 25 iunie 2001, Biroul Permanent al Camerei Deputaților a programat ordonanța nr. 137/2000 pe ordinea de zi a Camerei Deputaților în vederea supunerii la vot în plen.
- Pe 4 și 9 octombrie 2001, Camera Deputaților a adoptat ordonanța 137/2000 conform raportului din 22 iunie 2001 al Comisiilor Juridică și de Drepturile Omului, *eliminând orientarea sexuală dintre criteriile de nediscriminare.*
- Deoarece textul adoptat de Camera Deputaților diferea de cel adoptat de către Senat, o *Comisie de mediere* formată din membri ai celor două camere ale Parlamentului a întocmit un raport cuprinzând o versiune finală a legii, *reintroducând orientarea sexuală între criteriile de nediscriminare.*
- pe 27 noiembrie 2001, Guvernul a adoptat decizia nr. 1194/2001, prin care s-a înființat Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, care are rolul de a constata și sancționa cazurile de discriminare în baza ordonanței.
- pe 18 decembrie 2001, Camera Deputaților a adoptat textul final al Ordonanței Guvernului nr. 137/2000.
- pe 20 decembrie 2001, Senatul a adoptat același text final al Ordonanței Guvernului nr. 137/2000.

- pe 14 ianuarie 2002, Președintele României a promulgat textul final al Ordonanței Guvernului nr. 137/2000.
- pe 31 ianuarie 2002, Legea de adoptare a Ordonanței Guvernului nr. 137/2000 a fost publicată în *Monitorul Oficial al României*, partea I nr. 69/2002, intrând astfel în vigoare drept Legea nr. 56/2002.
- Legea este în vigoare începând cu această dată (31 ianuarie 2002), iar procesul legislativ pentru adoptarea legislației anti-discriminatorii este finalizat.
- pe 31 iulie 2002 a fost numit în funcție Comitetul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, prin decizia primului ministru nr. 139/31.07.2002.

România trebuia să adopte prevederi antidiscriminatorii referitoare la orientarea sexuală pentru a respecta Directiva Consiliului UE 2000/78 din 27 noiembrie 2000, care stabilește un cadru general pentru „tratamentul egal la încadrarea în muncă.”

1.4 Despre articolul 200, retrospectiv

(din revista lgbt@accept /octombrie 2001, pag. 6)

Democrație autentică sau imitație?

În 1894, Alfred Dreyfuss, ofițer evreu din armata franceză, e acuzat de înaltă trădare și condamnat la închisoare pe viață. E grațiat ulterior, în 1899. Deși toată presa franceză vuia, deși adevăratul autor al înaltei trădări fugise deja în Anglia, deși era nevinovat, Dreyfuss n-a avut parte decât de o biată grațiere.

Tot așa s-a întâmplat și cu articolul 200. El n-a fost abrogat de legislativ, ci a fost suprimat printr-o ordonanță. Ordonanța a fost o grațiere, un mod de a scăpa de problemă.

Un mod de a-i menține pe cei vizați de ea într-o stare de vină, de culpabilitate: așa cum grațiatul nu e un achitat, tot așa ordonanța nu este lege. Când subiectul a fost dezbătut în Parlament, n-au fost chemați la dezbateri, așa cum era normal, homosexuali, specialiști în drept, psihiatri sau polițiști. Politicianul român este un politician laș. Singurele argumente împotriva abrogării au fost prejudecățile morale ale românilor, îmbrăcate uneori în haină religioasă, (ca și cum prejudecățile religioase ar fi mai respectabile), iar singurul argument favorabil abrogării a fost „integrarea europeană”, de parcă asta ar fi fost important, și nu respectarea drepturilor cetățenilor!

Dacă democrația înseamnă exprimarea în public a ideilor contradictorii și votul majorității, atunci românii nu au spirit democratic, ci numai imitarea formei democratice.

Despre utilizarea articolului 200

În România, legile sunt folosite pentru contrariul lor. Astfel, articolul 200 n-a fost folosit, în majoritatea cazurilor, pentru represiune, ci pentru șantaj. Cei prinși erau șantajați și puși să devină informatori ai Securității. Se crea astfel o hidoasă complicitate între victimă și călău, cea mai hidoasă dintre toate, și cea mai scandaloasă. Articolul a mai fost folosit împotriva disidenților politici, atunci când guvernul prefera să păstreze aparențele democratice. Odată abrogat, articolul nu va mai putea fi deturnat spre scopuri străine lui, ca până acum.

Mentalitatea românească

Nu prea sunt de acord cu cei care spun că mentalitățile se schimbă greu. Asta e o prejudecată la fel de banală ca multe altele. Și moda ține tot de mentalitate, și totuși se schimbă repede. Schimbarea mentalității era lentă în Evul Mediu, când nu exista mass-media. Acum ea există și joacă un rol însemnat în formarea mentalității. Ne rămâne doar să o folosim cu inteligență...

Sergiu Prosalendis

2. Ce este un homosexual?

2.1 Suntem pregătiți să ACCEPTăm homosexualii?

(din *Psihologia*, nr. 2/2002, pag. 21-24)

Ce este un homosexual?

Orientarea homosexuală nu este caracteristică unui anumit tip de persoană. Bărbații gay și lesbienele pot avea orice vârstă, educație, rasă, religie sau naționalitate. Pot avea orice profesie și pot trăi în orice parte a lumii.

(American Psychological Association)

Mărturisesc că nu știu să definesc simplu ce este un „homosexual”. Din punct de vedere social, o asemenea etichetă te poate discredita și descalifica, reprezentând o caracterizare (externă) a excluderii. N-aș ști să dau nici o definiție „ușoară” măcar pentru sex. Mai curând pot fi surprinse un set de definiții care încearcă să ne dumirească, într-o varietate de interpretări, despre ce este, ce trebuie să fie și despre ce poate să fie sexul în tratatele juridice, canoanele bisericesti, în practicile educaționale, teoriile psihologice, medicale, prejudecățile comune sau unele romantice. Celebrul *Raport Kinsey asupra comportamentului sexual uman*¹ afirma cu putere despre dificultatea de a-i delimita pe oameni în categorii fixe și rigide.

¹ Alfred Charles Kinsey, biolog american, a efectuat o anchetă asupra sexualității, pe întreg teritoriul Statelor Unite, rezultatele fiind publicate sub forma unui Raport asupra comportamentului sexual al bărbatului (1948); ulterior, Kinsey a publicat și un Raport asupra comportamentului sexual al femeii (1953).

Printre alte revelații „scandaloase”, raportul dezvăluia că, după perioada adolescenței, 37% dintre bărbați și 19% dintre femei au avut contacte homosexuale. Termenul de contact implică aici reușita obținerii orgasmului; dacă excludem orgasmul, 50% dintre subiecți avuseseră legături homosexuale. Ca și cum rezultatele studiului nu erau destul de provocatoare, Alfred Kinsey constata că două treimi dintre femeile căsătorite au cunoscut orgasmul înainte de consumarea căsătoriei.

Raportarea mai puțin frecventă a comportamentului homosexual la femei poate fi considerată drept consecință a controlului social sporit exercitat asupra sexualității feminine, numeroase studii atrăgând atenția asupra similarității nivelului de atracție homosexuală în cazul ambelor sexe.

Nu există granițe...

Kinsey a eliminat pentru totdeauna linia fermă de hotar între homo/heterosexualitate, realizând clasică scală a celor 6 puncte, care permite aflarea locului în care subiecții își plasează propria sexualitate și pe „sine”:

- 0 - complet heterosexuali, fără experiență homosexuală;
- 1 - predominant heterosexuali, cu practici homosexuale accidentale;
- 2 - în esență heterosexuali, cu experiență importantă a practicilor homosexuale;
- 3 - bisexuali, cu experiență importantă a practicilor heterosexuale și homosexuale;
- 4 - în esență homosexuali, cu importantă experiență heterosexuală;
- 5 - predominant homosexuali, cu experiență heterosexuală accidentală;
- 6 - complet homosexuali, fără experiență heterosexuală.

Cea dintâi concluzie importantă: există un continuum, și nu categorii înghețate, de la heterosexualitatea exclusivă la homosexualitatea completă.

A doua concluzie ce merită aici reținută: bărbatul homosexual își găsește situarea pe scală între punctele 4-6.

O a treia concluzie de importanță arată că numeroase persoane nu sunt complet heterosexuale și nici exclusiv homosexuale, ci bisexuale. Procentul bisexualității este mai mare decât cel în genere acceptat de către heterosexuali ori de către homosexuali.

În sfârșit, studiul american efectuat în 1994 de Centrul Național de Studiere a Opiniei Publice concludă că un procent de 9% în rândul bărbaților și de 4% între femei au avut contacte de tip homosexual începând cu pubertatea, acest procent fiind mai ridicat pentru mediul urban. Comportamentul homosexual al acestor persoane se poate reflecta sau nu în orientarea lor sexuală. Cu alte cuvinte, poate exista un comportament de tip homosexual episodic, contextual, care nu este asociat cu orientarea homosexuală.

Intervine apoi auto-percepția și auto-categorizarea persoanelor care au avut relații de tip homosexual. Vom folosi termenul „homosexual”² pentru a desemna o persoană, bărbat sau femeie, care din punct de vedere emoțional, psihic și sexual este constant atras de același sex. Termenul „gay” îl voi utiliza pentru numirea acelor persoane, bărbați și femei, care își asumă orientarea sexuală și se auto-definesc ca homosexuali.

² Termenul este o invenție lexicală a scriitorului Karoly Maria Kertbeny, care îl folosește în 1869 în două pamflete anonime. A rezultat din fuzionarea grecescului *homo* („același”) cu latinescul *sexualis* („sex”). Faptul că există încă societăți care nu au un termen pentru „homosexual”

Cum, unde și când apare orientarea homosexuală?

Cei care vor să știe dacă homosexualitatea este „naturală” sau „dobândită”, constitutivă sau o achiziție perversă, vor putea afla chiar de la homosexuali. Ei mărturisesc prin viața lor dacă au „optat” sau nu pentru homosexualitate: alegi ceea ce ești. Studiile atestă că momentul conștientizării atracției pentru persoanele de același sex apare predominant înainte de perioada pubertății. Atracția erotică și afecțiunea primesc atunci conotații sexuale, ca și în cazul heterosexualității. Se consideră că, în genere, conștientizarea emoțiilor și a atracției sexuale precede în medie cu 3 ani experimentarea propriei sexualități de tip homosexual. Homosexualul nu-și alege orientarea sexuală, după cum nici heterosexualul nu o poate face. Ceea ce oferă însă întotdeauna homosexualitatea constă într-o *serie de opțiuni clare*: acceptarea orientării sexuale, mărturisirea, asumarea și practicarea ei. Chiar în situația în care oamenii de știință vor concluda, pe baza unor descoperiri de necontestat, că această orientare sexuală este constitutivă, întotdeauna va opera menționata serie de opțiuni. Determinarea biologică sau genetică a homosexualității este totuși în întregime irelevantă. Esențială este gestionarea acestei alterități și afirmarea umană într-un mod demn și exemplar.

Dacă originea homosexualității rămâne necunoscută - cine de altfel își pune întrebări cu privire la cauza heterosexualității? -, știm cu certitudine că persoanele ce împărtășesc această orientare sexuală se nasc și cresc cel mai adesea în familii heterosexuale, se dezvoltă într-o „diasporă” heterosexuală,

arată că acesta, ca și pandantul său, termenul „heterosexual”, au apărut la sfârșitul secolului XIX ca o invenție europeană.

nu au caracteristici distinctive, iar la nevoie sexualitatea pe care o practică poate fi ușor camuflată. Nu aparțin unui grup etnic sau unei comunități bine-circumscrise – decât în măsura în care doresc să se asocieze pe baza unor interese și valori comune pentru a fi responsabili unor-altora, ca oricare alt grup sau mișcare din societatea civilă. Pe de altă parte, nu se poate afirma simplu că homosexualitatea a existat dintotdeauna, deși este pe de-a întregul adevărat. Istoria comportamentului și identității sexuale variază însă de la o epocă la alta, de la o țară la alta, de la un regim politic la altul. Identitatea homosexuală nu este o constantă a istoriei, ci trebuie să dispună de o anumită mentalitate și specific cultural, de un context societal tolerant. Chiar dacă se bazează cel mai adesea pe un dat, identitatea homo-sexuală este la rândul ei un „spațiu” al negocierii, contestărilor și acumulării de personalitate, în relație cu circumstanțele personale și a celor sociale, politice, culturale.

Operând cu distincția necesară dintre *comportamentul* homosexual – detectabil oricând și oriunde – și *identitatea* homosexuală ca mod de a fi în lume, specific modernității, Jeffrey Weeks concludde:

„Homosexualitatea a existat dintotdeauna în istorie, în toate tipurile de societate, în toate clasele sociale și a supraviețuit aprobării tacite, indiferenței, ca și celor mai dure persecuții. Ceea ce a variat însă enorm este modul în care diferite societăți au privit homosexualitatea, semnificațiile pe care i le-au dat și cum se definesc pe ele însele persoanele implicate în relații homosexuale”.

Nimic mai fals în concepția că homosexualitatea se situează în afara istoriei și împotriva naturii. Ea este prezentă în chiar natura acestor persoane ce aparțin unei minorități ce poate

fi mândră de o genealogie culturală fastuoasă, care a făcut istorie și a marcat-o. Merită a fi citat în acest context un pasaj dintr-unul din dialogurile ce dau consistență, relevanță și actualitate romanului „Corydon” al lui André Gide:

„Departa de a se opune naturii, iubirea dintre două persoane de același sex este și ea parte și expresie a naturii, deoarece apare de la sine, spontan, într-o ființă, exact ca și celălalt tip de atracție. Natura e înfinit mai vastă și mai variată decât imaginea pe care ne-o facem despre ea sub înrâurirea obiceiurilor și obișnuințelor dominante, a judecăților și prejudecăților în circulație. Ea poate fi, de asemenea, foarte contradictorie în manifestările ei, fără ca prin aceasta să înceteze a fi ea însăși. Gândește și acționează în spiritul ei numai cine recunoaște, acceptă și învață să iubească această diversitate uneori derutantă a formelor. Cine vrea să impună unele din ele în detrimentul altora, se comportă ca un dușman al naturii și al naturalului, oricât s-ar reclama de la ele. Omenirea secolului XX n-a ajuns încă să descopere ceea ce cu trei secole în urmă Pascal vedea atât de limpede: «Toate gusturile sunt în natură. Fără îndoială că natura nu e uniformă. Obiceiul o face așa, deoarece el constrânge natura; iar uneori natura îl biruie și-l reține pe om în instinctul său».

Iubirea intermasculină nu poate fi identificată cu formele ei strâmbe sau deviate, tot așa cum cea dintre sexele opuse nu poate fi judecată după manifestările ei patologice sau perverse, atât de frecvente. Este atracția resimțită de două ființe cu perfectă conștiință a sexului căruia îi aparțin și care ajung să se iubească pentru că sunt ceea ce sunt – adică pe deplin bărbați sau pe deplin femei – și nu pentru că unul din parteneri ar fi un substitut al sexului opus ... Este incorect să se judece calitatea morală a relației dintre persoane de același sex pornindu-se de la eventuale forme corupte sau destrăbălate

Prezentarea iubirii între persoanele de același sex ca fenomen de decadență socială nu corespunde deloc realității. Tocmai de această interpretare s-au prevalat cele mai feroce totalitarisme ale secolului XX, pentru a dezlănțui persecuții bestiale împotriva celor pe care natura îi concepușe altfel decât după șablonul cunoscut. Toată istoria culturii umane ne arată cum epocile de înflorire au fost totodată acelea în care iubirea dintre ființe de același sex putea și ea să înflorească într-un climat de libertate (ca în secolul de aur al Atenei) sau măcar de toleranță luminată (ca în timpul Renașterii). Între opresiunea socială, sterilitatea culturală și discriminarea sexuală există de asemenea o strânsă interdependență. De obicei ele se manifestă împreună”.

O pledoarie similară pentru diversitatea naturii umane o face și Klaus Mann, fiul prozatorului german Thomas Mann. Spre deosebire însă de ilustrul său părinte – care abia în enormul său *Jurnal* lăsat posterității a avut forța interioară și demnitatea de a-și dezvălui homosexualitatea și importanța acesteia pentru viața și creația sa –, Klaus Mann nu a trecut niciodată sub tăcere orientarea sa sexuală:

„Homosexualitatea este o iubire ca oricare alta, nici mai bună, nici mai rea: cu tot atât de multe posibilități de manifestare – mărețe, duioase, melancolice, grotești, frumoase sau triviale, aidoma iubirii dintre bărbat și femeie”.

Pentru ecleziasticiii vremurilor noastre, ca și pentru unii dintre psihologii școliți la școala sovietică de profil, dar și pentru urmașii lor – care „vindecau“ homosexualii prin electroșocuri – asemenea pledoarii pentru diversitatea naturii umane sunt scandaloase. Cum trăim, totuși, în plin mileniu trei,

a venit, poate, timpul pentru ca bransa psihologilor din România să se pună de acord cu ceea ce este homosexualitatea. Măcar pentru că sunt obligați de etica profesiei pe care o practică.

Florin Buhuceanu

2.2 Ce este orientarea sexuală?

(Broșura APA)

*Răspunsuri la întrebări legate de orientarea sexuală și
homosexuală*
(American Psychological Association)

Orientarea homosexuală nu este caracteristică unui anume tip de persoană. Bărbații gay și lesbienele pot avea orice vârstă, educație, rasă, religie sau naționalitate. Pot avea orice profesie și trăi în orice parte a lumii.

Ce este orientarea sexuală?

Orientarea sexuală este una dintre cele patru componente ale sexualității și se caracterizează printr-o atracție emoțională, sexuală sau afectivă constantă față de indivizi de un anume gen. Celelalte trei componente ale sexualității sunt sexul biologic, identitatea sexuală (modul în care te percepi din punct de vedere psihologic, ca bărbat sau femeie) și rolul social al sexelor (apartenența la normele culturale specifice comportamentului feminin sau masculin). Există trei orientări sexuale general recunoscute: homosexuală – atracția față de persoane de același sex; heterosexuală – atracția față de indivizi de sex opus și bisexuală – atracția față de persoane de ambele sexe. Persoanele de orientare homosexuală sunt numite gay

(termen care se folosește pentru ambele sexe) sau lesbiene (termen care se folosește exclusiv la femei).

Orientarea sexuală este diferită de comportamentul sexual, pentru că privește sentimentele și concepția despre sine a fiecăruia. Comportamentul poate exprima sau nu orientarea sexuală a fiecăruia.

Care sunt elementele care determină orientarea sexuală?

Oamenii de știință nu știu exact cum se dezvoltă o anumită orientare sexuală. Există numeroase teorii care propun cauze diferite ale orientării sexuale, inclusiv factori hormonalți genetici sau înnăscuți și experiențe de viață trăite în prima copilărie. Mulți oameni de știință sunt însă de acord că orientarea sexuală este modelată în majoritatea cazurilor la o vârstă fragedă, prin interacțiuni complexe, de factori biologici, psihologici și sociali.

Este orientarea sexuală o alegere?

Nu. În cele mai multe cazuri, orientarea sexuală apare în perioada de început a adolescenței, fără să fi existat o experiență sexuală anterioară. Unele persoane declară că au încercat din greu, vreme de mulți ani, să-și schimbe orientarea sexuală și să devină din homosexuali heterosexuali, dar fără succes. Din aceste motive, psihologii consideră că pentru majoritatea indivizilor orientarea sexuală nu este o chestiune care să poată fi schimbată în mod voluntar.

Este homosexualitatea o boală psihică sau o problemă emoțională?

Nu. Psihologii și alți specialiști în domeniul psihicului uman sunt de acord că homosexualitatea nu este o boală, o tulburare psihică sau emoțională. Cercetări științifice obiective întreprinse în ultimii 35 de ani conduc la concluzia că

orientarea homosexuală – în sine– nu este asociată cu nici un fel de tulburări emoționale sau sociale.

În trecut se credea că homosexualitatea este o boală psihică deoarece specialiștii în domeniu și societatea în ansamblu au interpretat incorect informațiile despre homosexualitate, pentru că majoritatea studiilor se făceau pe cazuri de gay și lesbiene aflați în tratament psihiatric sau psihologic. Când au început să examineze date referitoare la persoane de orientare homosexuală care nu se aflau în tratament, cercetătorii și-au dat seama că homosexualitatea nu este o boală psihică.

În 1973, Asociația Psihiatrică Americană a confirmat importanța noilor cercetări prin eliminarea termenului de „homosexualitate” din catalogul oficial al tulburărilor psihice și emoționale. În 1975, Asociația Psihologică Americană (APA) a adoptat o rezoluție în sprijinul acestei acțiuni. Ambele organizații îndeamnă specialiștii în boli psihice să ajute la înlăturarea stigmatului de boală psihică, asociat încă de unii cu orientarea homosexuală. Din momentul eliminării homosexualității din catalogul bolilor psihice, această decizie a fost reafirmată în mod constant prin descoperirile ambelor asociații în acest domeniu.

APA încurajează toți specialiștii din domeniul sănătății psihice să acționeze pentru a ajuta persoanele de orice orientare sexuală să-și accepte sentimentele și să-și depășească prejudecățile și părerile greșite.

Pot fi homosexualii buni părinți?

Da. Studii comparative pe grupuri de copii crescuți de părinți homosexuali și heterosexuali nu au descoperit diferențe în dezvoltarea celor două grupuri în ce privește inteligența, capacitatea de adaptare psihologică și socială, popularitatea printre prieteni, înțelegerea rolului social al sexului sau dezvoltarea orientării sexuale.

Un alt stereotip referitor la homosexualitate este că bărbații homosexuali au o tendință mai pronunțată de a agresa sexual copii decât cei heterosexuali. Nu există dovezi că homosexualii sunt mai înclinați să agreseze sexual copii decât heterosexalii.

De ce unele persoane homosexuale povestesc despre orientarea lor sexuală?

Pentru că este important pentru sănătatea lor psihică să împărtășească altora acest aspect ce îi caracterizează. De fapt, s-a descoperit că procesul de dezvoltare a identității gay, numit de obicei „coming out”, este strâns legat de adaptarea psihologică; cu cât este mai evidentă identitatea gay sau lesbiană, cu atât mai mult se poate consolida sănătatea psihică și încrederea de sine.

De ce este procesul de „coming out” dificil pentru gay și lesbiene?

Din cauza stereotipurilor și a prejudecăților nefondate manifestate împotriva lor, procesul de „coming out” poate fi foarte dificil pentru gay și lesbiene și poate produce tulburări emoționale. Persoanele de orientare homosexuală se simt adesea „diferite” și singure când încep să își dea seama că sunt atrase de persoane de același sex. Ele se tem, de asemenea, că vor fi respinse de familie, prieteni, colegi de muncă sau de biserică, dacă își dezvăluie orientarea.

În plus, homosexualii sunt adesea ținta discriminării și violenței. Amenințarea cu violența și discriminarea reprezintă un obstacol în dezvoltarea gay-lor și lesbienelor. Într-un studiu realizat în 1989 în Statele Unite, 5% dintre bărbații gay și 10% dintre lesbiene au denunțat abuzuri fizice sau sexuale comise în ultimul an, datorate orientării lor homosexuale. 47% s-au confruntat cu diverse forme de discriminare de-a lungul vieții.

Cercetări similare au relevat procente la fel de ridicate de discriminare sau violență.

Ce se poate face pentru a ajuta persoanele de orientare homosexuală să depășească prejudecățile și discriminarea cu care se confruntă?

Persoanele cu atitudinea cea mai potrivită față de gay sau lesbiene sunt cele care declară că cunosc bine mai mulți homosexuali. Din această cauză, psihologii consideră că atitudinea negativă față de homosexuali nu este de fapt fondată pe experiență proprie, ci pe stereotipuri și prejudecăți.

Mai mult, protecția homosexualilor împotriva violenței și discriminării este extrem de importantă, ca și în cazul altor minorități. Unele state americane clasifică violența împotriva unei persoane, manifestată din cauza orientării sexuale a acesteia, drept „infracțiune bazată pe ură”, iar în opt din statele americane există legi împotriva discriminării bazate pe orientarea sexuală.

Poate fi schimbată orientarea sexuală prin tratament psihiatric?

Nu. Chiar dacă orientarea sexuală nu este o boală psihică și nu există motive științifice pentru a încerca transformarea gay-ilor sau lesbienelor în persoane de orientare heterosexuală, unele persoane pot încerca să-și schimbe propria orientare sau pe cea a altora (de exemplu, părinții care încearcă să folosească terapia pentru copiii lor).

Unii dintre specialiștii care folosesc acest gen de terapie declară că au reușit să schimbe orientarea sexuală a pacienților lor (transformând homosexualii în heterosexuali). O examinare mai atentă a acestor rapoarte indică factori care aruncă o umbră de îndoială asupra acestor declarații; multe dintre acestea se datorează mai degrabă ideologiei unor organizații decât unor cercetări obiective în domeniul sănătății psihice. Tratatele și

rezultatele acestora sunt descrise vag și nu sunt însoțite de materiale documentare, iar evoluția pacienților este urmărită prea puțină vreme după încheierea tratamentului.

În anul 1990, APA a declarat că nu există dovezi științifice că terapia de schimbare a orientării sexuale este eficientă și că poate face mai mult rău decât bine. Schimbarea orientării sexuale nu înseamnă pur și simplu schimbarea comportamentului sexual al unei persoane. Ar trebui, de asemenea, schimbată și partea afectivă și sexuală și restructurată concepția despre sine și identitatea socială. Chiar dacă unii specialiști în domeniul sănătății psihice încearcă schimbarea orientării sexuale, alții se întreabă dacă este corect din punct de vedere etic să încerci să modifici prin terapie o trăsătură care nu reprezintă o tulburare psihică și care are o importanță extremă pentru identitatea unei persoane.

Nu toți bărbații gay și lesbienele care urmează un astfel de tratament doresc să-și schimbe orientarea sexuală. Ei pot avea nevoie de terapie pentru aceleași motive ca oricine altcineva. În plus, ei pot avea nevoie de sprijin psihologic pentru a-și asuma identitatea („coming out”) sau pentru a înfrunța preju-decățile, discriminarea și violența.

De ce este important ca societatea să fie mai bine informată despre homosexualitate?

Este probabil ca educarea oamenilor în legătură cu orientarea sexuală să diminueze prejudecățile împotriva persoanelor de orientare homosexuală. Informațiile exacte despre ho-mosexualitate sunt importante în special pentru tinerii care își descoperă propria identitate sexuală. Este fals să credem că accesul la astfel de informații ne-ar putea afecta orientarea sexuală.

Unde se pot obține mai multe informații despre homosexualitate?

Publicațiile și organizațiile menționate mai jos vă pot pune la dispoziție mai multe informații despre acest subiect.

Bibliografie:

Garnets, L. D., et al, *Issues in Psychotherapy With Lesbians and Gay Men*, în *American Psychologist*, Vol. 46, no. 9, pp. 946-972.

Goodchilds, J.D., *Psychological Perspectives on Human Diversity in America*, American Psychological Association, Washington, DC, 1993.

Garnets, L. D., and Kimmel, D.C., *Psychological Perspectives on Lesbian & Gay Male Experience*, Columbia University Press, NY, 1993.

Gonsiorek, J. C., and Weinrich, J.D., *Homosexuality: Research Implications For Public Policy*, Sage Publications, CA, 1991.

Herek, G.M. and Berrill, K. T., *Jurnal of Interpersonal Violence*, Vol. 5, No.3.

Organizații:

National Gay and Lesbian Task Force
2320 17th Street, NW
Washington, Dc 20009
(202) 332-6483

National Institute of Mental Health
5600 Fishers lane, Room 7C02
Rockville, MD 20857
(301) 443-4513

Parents, Families and Friends of Lesbian and Gays
1101 14th Street, NW, Suite 1030
Washington, DC 20005
(202) 638-4200

Sex Information and Education Counsel of the United States
130W. 42nd Street, Suite 350
New York, NY 10036
(212) 819-9770

Mulțumim în special următorilor membri și angajați ai
APA, a căror asistență a făcut posibilă apariția acestui material:

Gregory M. HEREK, Ph. D.,
University of California at Davis

Olivia M. Espin, Ph. D.,
San Diego State University: Președinte APA Division 44

APA Committee on Lesbian and Gay Concerns

Clinton W. Anderson, M.A., APA Office on Lesbian and
Gay Concerns.

American Psychological Association (APA)
750 First Street, NE
Washington, DC 20002-4242
(202) 336-5700
(202)336-6123 TDD

Acest material a fost publicat pentru prima dată în
limba engleză.

Traducerea a fost făcută cu permisiunea American
Psychological Association, Copyright 1994. American Psycho-

logical Association nu este responsabilă pentru acuratețea acestei traduceri. Nici originalul, nici această traducere nu pot fi reproduse sau distribuite în nici o formă, prin nici un mijloc, și nu pot fi stocate în baze de date sau sisteme de prelucrare a informației, fără a cere, în prealabil, permisiunea scrisă a American Psychological Association.

2.3 Mic ghid pentru lesbiene

Cine suntem?

Lesbienele sunt femeile care se simt, în mod conștient, atrase emoțional și fizic de alte femei, și care au sau nu relații sexuale cu acestea.

Nu există un „prototip” de lesbiană. O femeie de 60 de ani care, după 25 de ani de căsnicie, se îndrăgostește de altă femeie, ori o femeie de 35 de ani care nu a avut niciodată raporturi sexuale cu un bărbat pentru că, din prima clipă a vieții ei, „a făcut o pasiune pentru doctorița care a asistat la nașterea sa” (Nissen & Paulsen 4), ori o femeie, mamă a patru copii, care, la 45 de ani, divorțează pentru că s-a îndrăgostit de altă femeie, ori o femeie care de 8 ani trăiește cu alta – toate acestea sunt lesbiene. Unele sunt în relații stabile de mult timp, altele preferă relațiile scurte; unele sunt singure, altele sunt căsătorite cu bărbați sau, dimpotrivă, nu au avut niciodată o relație cu un bărbat; unele au copii, altele au făcut copii prin inseminare artificială; unele sunt, după standardele sociale, mai „feminine”, altele – mai „masculine”; unele sunt doctorițe, altele sunt muncitoare, profesoare, casnice sau scriitoare; unele sunt de etnie romă, altele sunt de rasă caucaziană („albe”), sau evreice, sau asiatice, sau afro-americane. „O lesbiană arată ca oricare femeie, și oricare femeie arată ca o lesbiană.” (Pharr 20)

Deși, începând din anii '80, lumea lesbiinelor și cultura lesbiană sunt tot mai diverse (cf. Savin-Williams & Cohen:

1996), lesbienele încă sunt percepute prin prisma câtorva stereotipuri. Pe baza rolurilor de gen promovate în secolul 19, conform cărora bărbații trebuie să fie virili, puternici și activi în sfera publică, în vreme ce femeile ar fi pasive, dependente și conținute în sfera domestică (Nissen & Paulsen 1), lesbienele au fost etichetate, în timp, drept imature din punct de vedere sexual, bolnave mintal, sau păcătoase (idem 57). Conform celor mai recente prejudecăți, unele femei devin lesbiene pentru că fie ar vrea să fie bărbați, fie sunt prea urâte și lipsite de feminitate ca să placă vreunui bărbat, fie urăsc bărbații (59).

Lesbianismul, însă, nu are de-a face cu ura pentru bărbați – are de-a face cu îndrăgostirea de femei (Fahy 5). Dacă aceste stereotipuri despre lesbiene persistă, este fiindcă, neconformându-se tiparului de dependență sexuală și financiară față de bărbați, lesbienele, ca și bărbații gay, apar drept o amenințare la adresa „heterosexualității obligatorii” impuse de tipul de societate în care trăim (Pharr 18).

Heteroseximul și Homofobia

Având la bază preceptul că toți oamenii trebuie să fie heterosexuali, heterosexismul reprezintă instituționalizarea heterosexualității: este un sistem de avantaje acordate heterosexualilor într-o serie de practici sociale, cum ar fi școala, armata, piața muncii, sistemul legal, serviciile medicale, mass-media ori instituțiile religioase (Nissen & Paulsen 9).

Atitudinile heterosexiste par atât de „normale”, încât sunt aproape invizibile; ne apar, însă, strident și discriminatoriu, în cazuri ca acestea:

- o lesbiană se duce la psihoterapeut să discute, ca orice alt client, despre despărțirea de perechea ei sau despre greutățile vieții de cuplu; în loc să trateze problema prezentată, psihoterapeutul remarcă: „Ești lesbiană, de-asta ai necazuri!” (idem 94)

- o lesbiană se duce la medicul ginecolog pentru un control de rutină; medicul o întreabă, automat, ce mijloace contraceptive dorește, ori dacă face sex penetrativ, presupunând, din capul locului, că este heterosexuală. „Tot timpul trebuie să *declar* că sunt lesbiană ... Uneori mă las păgubașă și spun doar că n-am făcut sex de multă vreme. Genul ăsta de discriminare e absurd ... și mie, una, îmi demonstrează că nu mi se asigură servicii medicale la fel de competente ca unei femei heterosexuale. Pur și simplu nu mi se pun întrebările potrivite.” (95)

Fondat pe certitudinea că toată lumea este heterosexuală, heterosexismul încurajează manifestări homofobe, în instituțiile societății (Pharr 16). Exercitată ca persecuție voită, homofobia – termen creat în 1972 de George Weinberg, din cuvintele grecești *homos*, însemnând „același”, și *phobikos*, „având frică de sau aversiune pentru” – este componenta cea mai activă și vizibilă a heterosexismului.

Homofobia are implicații politice (denunțarea homosexualității drept viciu burghez, de către extrema stângă, ori drept modă propagată de occidentali pentru a ne perverti „ființa națională”, de către extrema dreaptă), legislative (pedepsirea penală a homosexualității) și religioase (anatemizarea homosexualității). Din cauza homofobiei, nenumărate lesbiene au fost respinse sau părăsite de familie și prieteni, și-au pierdut locurile de muncă, au fost private de libertate, agresate verbal și fizic, amenințate cu moartea, violate, bătute sau chiar omorâte (1-2).

Sănătatea mentală

Definită drept frica sau ura irațională față de cei atrași emoțional și sexual de persoane de același sex, homofobia poate afecta grav sănătatea mentală a lesbienelelor. Sub presiunea mediului homofob în care trăiesc și a riscurilor pe care acesta le presupune, majoritatea lesbienelelor fie își reprimă

identitatea homosexuală, fie, conștiente de ea, aleg să nu și-o declare.

Primul caz echivalează cu internalizarea homofobiei: când ești crescută și educată pentru a fi heterosexuale și când totul în jur, de la normele de comportament social la orele de psihologie făcute în liceu sau articolele din presă, îți semnaleză că atracția spre femei pe care o simți este rușinoasă și anormală, ajungi să crezi tu însăși că ești anormală. Faci eforturi să îți schimbi orientarea sexuală, îți crezi felurite complexe de inferioritate, le disprețuiești pe lesbienele care își manifestă deschis identitatea și, din teama de a nu fi asemănată cu ele, încerci să „treci drept heterosexuale”, monitorizându-ți în permanență gesturile, vorbele și chiar gândurile. Internalizând prejudecățile homofobe ale majorității celor din jurul tău, ajungi să trăiești urându-te, de fapt.

În al doilea caz, deși îți accepți identitatea sexuală, preferi să rămâi o lesbiană „invizibilă”: din teama de a nu fi respinsă de familie sau prieteni sau din teama de a nu pierde confortul și privilegiile conferite majorității heterosexuale (Thompson 211, 213), alegi să duci o viață dublă, arătând lumii doar o mică parte – cea socialmente acceptabilă – din ceea ce ești. Ești nevoită, astfel, să fii mereu atentă cum te porți și ce spui, și să minți (cel puțin prin omisiune), mai tot timpul (Pharr xiii-xiv). Cu alte cuvinte, conformându-te așteptărilor majorității heterosexuale pentru a evita efectele homofobiei, îți sacrifici, într-o oarecare măsură, propria identitate. De-aici, sentimentul de frustrare că nu poți lega prietenii adevărate în „lumea hetero”, de vreme ce nu poți vorbi prea mult despre viața ta, ori că nu te poți exprima și manifesta pe deplin drept ceea ce ești.

Ambele cazuri rezultă în izolare și alienare, și pot duce la alcoolism, consum de droguri, sau chiar sinucidere. Ca să eviți aceste efecte extreme ale homofobiei asupra sănătății tale mintale, autori de studii sau psihologi care au fost cândva în

situația ta îți recomandă să apelezi la psihoterapeuții calificați să ofere asistență persoanelor LGBT. Aceștia sunt conștienți de trauma psihologică pe care o produce societatea homofobă asupra ta, te pot ajuta să parcurgi etapele de auto-acceptare și te pot ghida în procesul de coming-out.

De asemenea, e important și curativ să iei și să menții legătura cu alte lesbiene și să participi la grupuri de sprijin sau discuții pentru lesbiene. Să te integrezi, adică, într-un mediu social în care poți să-ți împărtășești liber sentimentele și gândurile și să identifice experiențe similare cu a ta – un mediu care te respectă pentru ceea ce ești și în care relațiile, de asemenea, îți sunt respectate și recunoscute.

Sănătatea sexuală

Din cauza heterosexismului și homofobiei, multe lesbiene ezită să recurgă la servicii medicale; când, totuși, solicită îngrijire medicală, preferă să nu-și dezvăluie orientarea sexuală și astfel se omit, poate, informații pe baza cărora medicii ar putea stabili diagnosticul corect. Este foarte adevărat că, într-un context general homofob, unei paciente care se declară lesbiană i se poate refuza acordarea de îngrijire medicală sau i se poate încălca dreptul la confidențialitate. Evident, personalul medical ar trebui să beneficieze de instruire care să îl califice în a consulta și trata în mod competent paciente lesbiene, iar autoritățile și companiile din domeniul medical ar trebui să includă lesbienele, ca grup-țintă, în programele lor de acțiune. Eliminarea homofobiei din sistemul de servicii medicale va fi un proces de durată care, însă, a fost deja inaugurat prin eforturile organizațiilor și grupurilor LGBT din țară de a identifica medici gay sau gay friendly și de a asigura servicii medicale adecvate beneficiarilor lor.

Apelează, deci, cu încredere la serviciile de consiliere sau asistență medicală pe care le oferă grupurile enumerate la sfârșitul acestei broșuri. În paralel, caută să respecti permanent normele de

bază ale igienei pentru lesbiene (spălarea mâinilor înainte de a atinge zonele intime ale partenerei, întreținerea manichiurii, etc.) și să te informezi cu privire la problemele legate de sănătatea lesbianelor. Îți oferim în continuare informații de bază despre principalele infecții/boli care îți pot afecta sănătatea sexuală.

Mame lesbiene

Conform unuia din stereotipurile cele mai împământenite, homosexualii și lesbienele nu au copii. În realitate, lucrurile stau altfel. Unele lesbiene devin mame înainte să își definească identitatea sexuală, altele adoptă copiii partenerelor lor sau hotărăsc să-și formeze o familie proprie, prin adopție sau reproducere.

În țările în care există servicii de inseminare artificială, mulți au încercat – în cele din urmă, fără succes – să restricționeze accesul lesbianelor la acestea, încurajați fiind de panica declanșată în presă, de prejudecăți și ignoranță.

Reproducerea, însă, rămâne o problemă pentru lesbienele care doresc să devină mame. Alegerea unui donator de spermă sau a unei clinici, identificarea perioadei de ovulație și efectuarea auto-inseminării trebuie bine planificate.

După ce rămân însărcinate, lesbienele pot avea dificultăți în a găsi moașe sau medici care să le accepte. Toți acești factori le descurajează pe lesbienele care vor să devină mame.

Bibliografie:

Blumenfeld, Warren J., *Internalized Homophobia: From Denial to Action*

Buhuceanu, Florin, *Homofobul printre noi*, <http://www.acceptromania.ro>

Buhuceanu, Florin, *Homosexualul de azi*, <http://www.acceptromania.ro>

- Christopher J. Alexander, ed., *Gay and Lesbian Mental Health. A Source Book for Practitioners*. New York, London: Harrington Park Press, 1996.
- Fahy, Una. *How to Make the World a Better Place for Gays and Lesbians*
- Lesbian Health Matters* – broșură a UNISON Communications Department, Marea Britanie
- Lesbian Safer Sex* <http://www.safersex.org/women/lesbians.html>
- The Mautner Project – “Facts” <http://www.mautnerproject.org/facts.html>
- The Mautner Project – “Monthly Breast Self-Exam” <http://www.mautnerproject.org/selfexam.html>
- Nissen, Vibeke și Inge-Lise Paulsen. *Lesbian Visibility. A Report about Lesbians within the European Community*. Copenhagen: LBL, 1993.
- Pharr, Suzanne. *Homophobia. A Weapon of Sexism*. Berkeley, CA: Chardon Press, 1997.
- Sexwise* - broșură editată de BBC World Service
- STDs & Vaginal Infections in Women Who Have Sex with Women* http://www.lesbianstd.com/lesbian_health_information.htm
- Thompson, Carol A., *Lesbian Grief and Loss Issues in the Coming-Out Process.*, în Christopher J. Alexander, *Gay and Lesbian Mental Health. A Sourcebook for Practitioners*. New York, London: Harrington Park Press, 1996
- Vlasopol, Irina. *BTS – lesbiene*

3. Coming-out

„Persoana umană trebuie să fie într-o relație de pace cu rădăcinile vieții sale. Dacă ea se rușinează de ele, dacă se răzvrățește împotriva lor, va fi încontinuu obsedată și traumatizată ... va fi o parte interlopă a societății”.

Walter Lipmann

Ieșirea din clandestinitate prin acceptarea și afirmarea orientării sexuale este „scandalul” vieții oricărui homosexual, bărbat sau femeie. Acest proces de revelare a unei identități non-tradiționale, transformările cognitive și afective care îl însoțesc, poartă denumirea generică de *coming-out* (termen care nu are o denumire echivalentă în limba română și pe care îl voi folosi ca atare) ce acoperă în definiția sa recunoșterea, acceptarea și mărturisirea homosexualității atât față de sine, cât și față de alții. Poate fi considerată o a doua naștere, căci identitatea homosexualului, relațiile sale sociale și afective, cele instituționale și comunitare, comportamentul său, vor cunoaște transformări importante. Ca orice naștere, poartă în ea tensiuni și lupte, produce o criză și pretinde o convertire. Este un „martiriu” purificator care nu te mortifică, ci te redă vieții autentice. Acest ritual al „jupuirii de omul vechi” salvează homosexualul de la ceea ce M. Pollak numea „o gestiune schizofrenă a vieții” prin continua suspendare și oscilare între lumi antagonice: una a ceea ce homosexualul este în realitate (realitate ce se poate răzvrăti dacă e contrariată și negată continuu, marcându-i harta psihică cu traume), în contrast cu lumea realității sociale (în care identitatea lui profundă e considerată toxică și rușinoasă) și cu realitatea a ceea ce el ar putea să fie, în armonie cu adevărata sa natură.

Într-o măsură determinantă, coming-out este îndeobște o problemă a tinerilor. Numeroase studii recent efectuate de câteva universități nord-americane arată că momentul la care tinerii gay și-au identificat orientarea sexuală se situează în prezent la vârsta de 13 ani. Până la vârsta de 19 ani, 84% dintre bărbați își cunoșteau orientarea sexuală, în comparație cu procentul de 64% înregistrat în cazul tinerelor lesbiene. Diferența sexuală este percepută cel mai adesea înainte de consumarea celui dintâi contact homoerotic, în termenii unei atracții emoționale și afective față de persoane aparținând

aceluiași sex. Un număr de tineri gay își conștientizează diferența abia după întreținerea unor contacte heterosexuale, când realizează că ele nu răspund nevoilor lor celor mai adânci. Aceste experiențe îi vor conduce la asumția că sunt bisexuali ori chiar hetero-sexuali, auto-percepția de acest tip fiind mai comună lesbienele decât homosexualilor bărbați. Confuzia orientării sexuale determină „numeroși adolescenți să se descrie ca heterosexuali până când le va fi evident contrariul; adolescenții predominant homosexuali sunt nesiguri în a se repera pe ei înșiși drept hetero-sexuali, homosexuali ori bisexuali” (Coleman & Remafedi, 1989).

Teama, anxietatea, singurătatea, internalizarea prejudecăților negative cu privire la homosexualitate amână în cazul adolescenților, dar și a multor persoane mature, construirea unei identități gay pozitive. Pentru păstrarea unui status-quo al aparențelor heterosexuale – în care nu contează cine ești, ci efectul de imagine pe care îl poți produce, dar și din teama de a nu se expune pericolelor, se vor găsi ușor numeroase argumente. Majoritatea cercetătorilor le grupează astfel, în funcție de tipul de rejectare a trăirilor homosexuale:

- Raționalizare: „Am o relație cu cineva de același sex pentru a nu mă simți singur”, „E ceva tranzitoriu”, „Țin doar la el (ea), și nu la bărbați (femei) în general”
- Lipsă de semnificație: „Este doar un experiment sexual și o curiozitate pe care am vrut să mi-o satisfac”, „Am făcut-o ca să dau satisfacție prietenului/prietenei mele”
- Denunțare: „Nu pot fi homosexual, căci am frecvent relații heterosexuale”.

Teama de a nu dezamăgi și de a nu fi respinși de către cei apropiați din familie sau de către prieteni, temerile privitoare la pierderea slujbei „când se va afla”, nu dispar cu desăvârșire nici în cadrul procesului de coming-out. Soluția la

această problemă a homosexualilor nu aparține decât homosexualilor: este cu adevărat dificil să stabilești priorități pentru a decide cui trebuie să-i mărturisești mai întâi și în fața cui mărturia este mai problematică. Merită însă plătit prețul cerut pentru a-ți împlini cele mai adânci dorințe ale psihicului și inimii, pentru a răspunde nevoii profunde de a iubi și a fi iubit. Odată ce s-au decis pentru a face coming-out, vor afla libertatea și disponibilitatea interioară de a discuta mai ales cu cei apropiați tot ce este cu adevărat important pentru viața lor. Consecințele eliberării sunt multe și binefăcătoare. Specialiștii vorbesc despre o integrare și consolidare a identității, despre o bună stare psihică, diminuarea stărilor de singurătate, ostracizare și de vină, un angajament neîngrădit interior pentru întreținerea unei relații de iubire, fixarea unor norme proprii de viață și creșterea încrederii de sine – toate sunt efecte ale pasului decisiv făcut către acceptare și onestitate în raport cu sine și cu ceilalți.

Unic în esența sa ca fenomen, procesul de coming-out nu are un corespondent „heterosexual”. Nu este reglat de un calendar normativ, în sensul în care se poate produce oricând, doar în anumite circumstanțe ori deloc; poate fi spontan, îndelung pregătit sau va dura o viață întreagă; este diferit în funcție de cei care și-l asumă ca pe o necesitate psihică de ordinul adevărului interior, fără un raport cu interesele imediate ale acestor persoane. O asemenea experiență trăită de un adolescent familiarizat cu viața unor diferite personalități gay va fi diferită de cea a unui tânăr dintr-un sat izolat, lipsit atât de modele, cât și de informații corecte privitoare la homosexualitate; cu totul altfel va reacționa o lesbiană implicată într-o viață de cuplu și care are responsabilitatea creșterii a doi copii minori. Se poate desfășura direct și fără complicații sau poate produce răni ale suspiciunii și respingerii. Cine își dorește să riște și să treacă prin asemenea experiențe dureroase? Cine alege „să devină” homosexual și să fie, de

bună voie, ținta violențelor motivate etic? Răspunsul îl vom afla de la numeroși homosexuali, bărbați și femei, care au decis să trăiască o viață în demnitate, fără să cedeze prejudecăților și conformismului social. Este la fel de adevărat că, pentru un număr mult mai mare de homosexuali, miza „deconspirării” orientării lor sexuale s-a topit în intensitatea ostilității mediului de apartenență. Au ales masca protectoare a heterosexualității și privarea de identitate, mimând condiția majoritarului până la a proba căsnicii didactice, cu doar câteva binefăcătoare pauze de completitudine homoerotică. Cu cât se străduiesc să aparțină acestei condiții normative social, cu atât mai puțin își aparțin. Posesori ai unei identități pasabile, sfârșesc, în nu puține cazuri, prin a practica o pedagogie a urii și suspiciunii împotriva homosexualului, a inamicului care este chiar el. La ei face referire prozatorul francez Michel Tournier în romanul „Meteorii” când subliniază prin contrast destinul de excepție pe care îl reclamă homosexualitatea:

Homosexualitatea este o funcție exigentă. Ea pretinde alesului să aibă forța de a suporta un destin de excepție. Dar asistăm adesea la drama clasică a alesului prea slab, a omului mediocru promovată fără să vrea în rândul întâi (...). Acesta va pieri sub ura atmosferică a heterosexualității. Batjocorit, călcat în picioare, nu-i rămâne decât să bea până la fund cupa de fiere ce i se întinde.

Adoptând ca model de viață „asimilaționismul” în masa majorității pentru a reuși personal și social, aceste persoane se complac în statutul mai ușor de victimă, mutând responsabilitatea de pe umerii proprii pe trupul impersonal al societății ingrate. Dar așa cum convertirea evreilor la creștinism sub presiunea antisemitismului instituționalizat s-a dovedit a fi doar formală, convertirea la heterosexualitate este la fel de iluzorie. Una dintre remarcile cele mai ascuțite ale Marelui Inchizitor din „Frații Karamazov” se potrivește acestui

tip de atitudine: cea mai mare spaimă care îi încearcă pe oameni vine din libertatea de a alege și de a fi responsabili în confruntarea cu realitatea. Nimeni nu are însă dreptul moral de a judeca aceste persoane pentru travaliul dureros de punere de acord a existenței publice cu legile naturii lor „reale”, numai ei pot decide dacă și când se vor elibera. Până la urmă, nimeni dintre noi nu trăiește pentru a-și angaja întreaga viață în lupta cu relele și bolile societății. Cel care optează în cele din urmă să rupă cu tăcerea și cu secretele traumatice ale existenței subterane de homosexual deghizat în heterosexual, va reuși în cele din urmă pără-sirea statutului de victimă. Învingându-se prin coming-out, homosexualul limitează forța și arbitrarul bigotismului homo-fob, care nu mai poate miza pe tăcerea sa complice. Homosexualul dispune atunci de sine și descoperă comunitatea de care aparține și care îi aparține.

Dintr-o chestiune a secretului de budoar – ridiculizată, blamată, înfierată sau privită cu concupiscentă – coming out-ul face publică problematica homosexualității, atașându-i o puternică încărcătură politică: „a fi gay nu privește ceea ce facem în dormitor, ci este mai degrabă o situație în contextul mai larg al identității personale și comunitare, al unei culturi specifice. Cum mai poate fi atunci privită chestiunea homosexualității ca fiind una de natură intimă? A fi heterosexual nu este o chestiune privată. Sexul este. Dar noi nu facem trimitere la viața sexuală a nimănui. Noi doar afirmăm că suntem gay” (Michelan-gelo Signorile, 1990). Mai mult decât o simplă conversie personală – „devii ceea ce ești” – coming out-ul configurează identitatea comunității gay (reciproca este și ea valabilă), oferind în același timp posibilitatea majorității heterosexuale de *a se identifica* cu ea (Hunter Madsen & Marshall Kirk). Aceasta devine posibil când un „heterosexual realizează că cineva pe care deja îl place și îl admiră, cum ar fi un prieten sau un membru de familie, este homosexual (...). Dacă este puternică, afecțiunea față de

prieten învinge și supune bigotismul, conceptul heterosexual despre gay se modifică într-un mod pozitiv, producând o schimbare în bine. Și toate acestea pentru că acel homosexual a decis să nu se mai ascundă”.

Opțiune personală, publică și, prin extensie, politică, coming out-ul este întotdeauna un eveniment în viața celui care îl gestionează. Este începutul drumului către revendicarea și ocuparea unui loc propriu în istorie și în societate (Mel Wilson, 1989):

Coming out este experiența comună împărtășită de bărbații gay și de lesbiene, experiență singulară și unică pentru fiecare dintre noi... experiență care, odată începută, nu se sfârșește vreodată.

Aceasta se întâmplă întrucât coming out-ul ocupă un loc central în existența noastră: este linia de separație dintre „înainte” și „după”. Bărbații gay și lesbienele se dezvăluie pentru numeroase motive (...) – dar există un singur mod „bun” pentru a face „coming out” și acesta este mărturisirea orientării sexuale către ceilalți. Când o facem, întreaga noastră viață se schimbă atât de mult, încât nu ne putem opri să nu mărturisim oricui descoperirea noastră.

Florin Buhuceanu

3.1 Ce este coming out-ul?

(Acest material este rezultatul muncii susținute, dedicației și, nu în ultimul rând, al îndrăznelii unui grup de voluntari ACCEPT care și-au dorit să schimbe ceva și să treacă peste propria spaimă de a rosti ceea ce trebuie să rostească fiecare pentru a fi liber.)

Coming out-ul este o expresie din limba engleză pentru care încă nu s-a găsit un echivalent perfect în română. L-am adoptat ca atare, precum alte cuvinte cum ar fi chiar cel cu care ne autodefinim: gay.

Expresia engleză *to come out* provine din mai lungă *to come out of the closet*, în traducere mot-à-mot, *a iesi din debara* sau *dulap*. Lăsând la o parte comicul născut dintr-o astfel de imagine verbală, aceasta este expresia refuzului de a-ți mai trăi viața în întuneric, ascunzându-te permanent și ocolind lumina, adevărul și de a pretinde, în schimb, să fii recunoscut pentru ceea ce ești cu adevărat.

Atâtea persoane, atâtea povești. Unele mai simple, altele mai complicate. Unele mai lungi, altele mai scurte. Unele mai triste, altele mai vesele. Povești, povești, povești. Oricât de diferite, la sfârșit, recitindu-le, regăsești aceleași cuvinte: ură, singurătate, frică, îndrăzneală, eliberare, lacrimi, dar, undeva, mai devreme sau mai târziu, LUMINA.

Ce este coming out-ul?

Coming out-ul este procesul prin care un gay sau o lesbiană își recunoaște și își acceptă homosexualitatea.

Pentru unii acest proces este simplu și direct; pentru alții este dificil și solicitant. Pentru toți este o învățătură de viață. Prea multă vreme gay-lor și lesbienele li s-a spus că trebuie să-și ascundă homosexualitatea. Li s-a cerut să trăiască în minciună. Au fost forțați să ducă vieți duble. Li s-a cerut de către societatea homofobă să își nege identitatea și obiectul iubirii. Gayi și lesbienele au trăit într-o mare frică – frica pentru drepturile lor; frica pentru slujbele lor; frica de pierderea celor dragi; câteodată – frica pentru viețile lor.

Coming out-ul este un pas către o mai bună integrare. Este o testare a fricii și ideilor paranoice legate de respingere. Conduce la relații mai complexe, mai cinstitute și mai satisfăcătoare. Coming out-ul nu rezolvă toate problemele, uneori chiar

dă naștere la noi probleme, dar oferă un mult mai mare simț al realității legat de iubirile, temerile și relațiile lor în viață.

Într-adevăr, cei care și-au făcut coming out-ul – indiferent de modalitate și de gradul în care au făcut-o – au dobândit un sentiment de ușurare și mai mult respect de sine prin împărtășirea „secretului” orientării lor sexuale. Acest fapt este susținut de un număr crescând de povestiri personale scrise de lesbiene și gay și, de asemenea, de studii efectuate de psihologi și cercetători de la Kinsey Institute.

Coming out-ul față de alți gay

Majoritatea oamenilor sunt de acord că ajutorul altor gay este o parte importantă a procesului de coming out. Pentru unii, prima experiență sexuală este un moment de o profundă importanță în procesul coming out-ului. Alții s-au lăsat conduși în comportament de sentimentele lor gay cu mult înainte de a le identifica.

Încă există mulți gay care refuză să-și împărtășească adevărata sexualitate cu alți gay și lesbiene. În unele cazuri, sentimentele lor de teamă și pericol pot fi justificate. Dar este dubios atunci când gayi merg până la a participa la cele mai urâte bancuri cu „poponari și lezbience” la birou, vorbind în public împotriva gaylor și a drepturilor lor sau evitând să aibă prieteni gay. În procesul de coming out trebuie să surmontăm teama de ceilalți.

În mod categoric, fiecare are dreptul de a hotărî cum și în ce măsură – dacă în vreun fel – se raportează la mișcarea gay&lesbian, se implică în subcultura gay sau se identifică, în particular sau public, cu alți gay și lesbiene. Nimeni nu este obligat să se conformeze unor anumite stereotipii, mode sau așteptări ale unor subculturi. Nu trebuie să te aștepți la legături profunde de prietenie cu toți gayi pe care îi întâlnești. În procesul de coming out nu e necesar să îți abandonezi prietenii heterosexuali, stilul de viață sau orice altceva. Coming out-ul implică luarea de decizii privind stilul de viață personal și

conștientizarea faptului că fiecare are atât dreptul, cât și nevoia de a lua astfel de decizii personal.

Dar rămâne un fapt incontestabil că prietenii gay și lesbiene, organizațiile, grupurile bisericești și locurile de întâlnire au reprezentat un punct de sprijin important pentru cei mai mulți dintre noi în derularea procesului continuu de coming out. Unii gay din comunități mici sau din zone rurale au avut mult de suferit de pe urma izolării. Prietenia noastră, a celor de la ACCEPT, comunicarea obișnuită prin telefon, scrisori și publicații gay&lesbian de toate felurile au o importanță deosebită pentru coming out-ul lor, în funcție de situațiile personale speciale.

Majoritatea gaylor respectă cu strictețe motivele unora de a-și menține orientarea sexuală ca o problemă strict privată. Majoritatea – dacă nu toți – considerăm de neconceput să facem coming out-ul altcuiva.

Procesul de coming out

Coming out-ul este un proces permanent în viața oricărui gay. Coming out-ul are de-a face cu autopercepția, atitudinea față de propria sexualitate, structurarea propriei vieți și modul în care ne prezentăm pe noi înșine și pe cei iubiți familiilor, prietenilor și lumii. Există multe stadii în procesul de coming out.

Majoritatea dintre noi înaintăm permanent în acest proces. Coming out-ul nu înseamnă pur și simplu să spui părinților, să aderi la o organizație gay, să ai o aventură cu un homosexual sau cu o lesbiană, sau să te muți în „cartierul gay” al unei mari metropole. Coming out-ul este un proces care durează toată viața, prin care lucrăm permanent întru acceptarea și integrarea homosexualității noastre într-o societate parțial represivă și ostilă.

Lucru de înțeles, unii consideră că orientarea sexuală este o chestiune strict personală. Dar, spre deosebire de hetero-

sexualii care nu se jenează să poarte verighete, să se îmbrățișeze în public sau să discute despre o vacanță cu un/o iubit(ă) în pauza de cafea la birou, mulți dintre noi au ajuns la concluzia că avem atât nevoia cât și dreptul de a ne bucura și a împărtăși deschis și public relațiile afective din viața noastră.

Pentru unii gay și lesbiene procesul coming out-ului este relativ ușor – nu e o mare dificultate să realizezi sau să îți accepți sentimentele homosexuale. Pentru mulți alții, însă, fazele inițiale ale procesului sunt mult mai dificile. Ne putem lupta mult timp și cu mult efort pentru a putea recunoaște față de noi înșine că suntem gay, fără a mai vorbi de împărtășirea acestui fapt celor dragi. Din păcate, încă există oameni ce trăiesc în situații în care realitatea impune pur și simplu ca orientarea lor sexuală să rămână un secret bine păzit.

Trăim într-o societate în care am fost consecvent îndoctrinați cu cele mai hidoase mituri, temeri și stereotipii legate de homosexualitate. Ni s-a spus permanent în copilărie și tinerețe că nu este bine să fii gay.

Într-adevăr, societatea noastră este astfel structurată încât adesea se trâmbețează că toată lumea este și trebuie să fie heterosexuală. Într-un asemenea context nu este surprinzător că mulți oameni – tineri sau vârstnici – au găsit foarte dificilă acceptarea orientării și sentimentelor lor homosexuale. Vinovăția nu a fost justificată. Durerea nu se poate justifica. Suicidurile ocazionale reprezintă un fapt tragic.

Homofobia, care afectează atât de mult sentimentele și comportamentul heterosexualilor față de noi, încă are un efect dăunător asupra percepției noastre.

Acceptarea de sine

Primul pas în procesul coming out-ului este recunoașterea și acceptarea propriei homosexualități.

Unii devin conștienți de propria homosexualitate încă de timpuriu în viață. Alții nu dobândesc această conștiință

multă vreme din cauza presiunilor sociale care impun să te conformezi cu heterosexualitatea. Încă alții nu se pot regăsi în stereotipiile sociale despre cum sunt gay-ii. Mulți dintre noi am considerat multă vreme că nu avem cum să fim gay pentru că nu ne conformăm unor stereotipii comune. Nu este de mirare că unii gay au perioade de incertitudine în legătură cu adevărata lor identitate și cu modul de integrare a sentimentelor lor în propriile vieți.

Procesul de recunoaștere și acceptare a propriei homosexualități poate fi o experiență foarte solitară. Dar reușim să ne acceptăm sentimentele și identitatea gay sau lesbiană din ce în ce mai repede. Ne privim sexualitatea ca pe o parte pozitivă și luminoasă a vieții noastre. Vedem nedreptatea discriminării, teama și opresiunea care sunt parte din experiența noastră cotidiană. Vedem imoralitatea ascunderii față de tineri a adevărului și a faptelor legate de homosexualitate. Dacă, asemeni multor heterosexuali, avem probleme de viață, putem căuta un ajutor profesionist pentru a le rezolva, mai degrabă decât să ni se spună că trebuie să ne schimbăm orientarea sexuală.

Dobândirea de sentimente pozitive față de propria homosexualitate este o componentă esențială a procesului de coming out.

Până când nu te simți bine fiind gay nu prea are sens să împărtășești altora orientarea ta sexuală – decât dacă îți sunt cu adevărat prieteni sau profesioniști care te pot ajuta să ajungi la o mai bună acceptare de sine. Cel care spune unui părinte, prieten sau patron: „trebuie să-ți spun ceva îngrozitor despre mine” nu își face un coming out. El sau ea caută milă sau își dezvăluie dezgustul de sine.

Coming out-ul față de heterosexuali

Odată ce ne-am recunoscut și ne-am acceptat homosexualitatea și am împărtășit-o și altor gay, devine mai realist și mai profitabil să împărtășim orientarea noastră

afectivă și heterosexualilor din viața noastră, cum ar fi părinții, rudele, prietenii și colegii.

Fără putință de tăgadă, ar fi de mare ajutor să împărțim și să discutăm experiențele legate de coming out cu alți gay. Adesea putem învăța unii din experiențele altora. Multe organizații gay/lesbian dedică din când în când programe chestiunilor legate de coming out.

Foarte mulți oameni sunt partizanii coming out-ului personal, direct. Alții au avut succes făcându-și coming out-ul prin scrisori. Uneori îți poate fi mai ușor să trimiți o scrisoare, ceea ce permite persoanelor heterosexuale să își manifeste șocul în absența ta. Indiferent dacă îți faci coming out-ul personal sau printr-o scrisoare, este important să-l privești ca pe un proces continuu. Rudele sau prietenii tăi vor avea cu siguranță întrebări și sentimente care vor necesita răspunsuri.

Înainte de a-și face efectiv coming out-ul, mulți au găsit de mare ajutor să facă niște aluzii sau să tatoneze terenul. Fără să declari că ești gay, poți indica persoanele cu care îți petreci timpul sau faptul că nu ai de gând să te căsătorești. Poți discuta în general despre homosexualitate pentru a-i provoca pe heterosexuali să-și declare atitudinile. Poți să le spui că ai prieteni gay și lesbiene care sunt importanți pentru tine. Adesea astfel de pași fac dezvăluirea propriei tale homosexualități mai puțin neașteptată.

Unele sugestii pentru coming out-ul față de părinți, rude și prieteni heterosexuali

Când începi să-ți faci coming out-ul față de heterosexuali, experiențele probabil vor fi diverse. Câteodată va merge bine. Uneori câte o relație se va sfârși brusc sau se va răci neașteptat. Din experiența multor gay și lesbiene, a părinților și prietenilor lor, vă oferim un număr de sugestii pentru coming out-ul față de heterosexuali. *Trebuie să evaluezi*

aceste sugestii în lumina situației voastre personale și a propriilor nevoi.

1. Clarifică-ți propriile sentimente față de faptul de a fi gay. Dacă încă resimți multă vină sau suferi o depresie, încearcă să găsești un ajutor pentru a depăși aceste sentimente înainte de a-ți face coming out-ul față de părinți și alte persoane ce nu sunt gay. Dacă te simți în regulă fiind gay, cei față de care îți faci coming out-ul vor simți adesea acest lucru și îi va ajuta să te accepte în noua ta postură.

2. Alegerea momentului poate fi foarte importantă pentru coming out. Fii conștient(ă) de starea de sănătate, dispoziția, prioritățile și problemele celor cărora dorești să le împăr-tășești orientarea ta sexuală. Criza adultului de 40 de ani prin care pot trece părinții, problemele sentimentale ale prietenilor, preocupările de afaceri ale patronilor și mulți alți factori pe care nu-i poți controla pot afecta receptivitatea celorlalți față de dezvăluirea ta.

3. Niciodată să nu-ți faci coming out-ul în timpul unei dispute. Niciodată nu folosi coming out-ul ca pe o armă. Niciodată nu determina un părinte să se simtă vinovat pentru orientarea ta sexuală – chiar nu este!

4. Când îți faci coming out-ul față de părinți sau familie încearcă să vorbești de grija și dragostea reciprocă înainte de a-ți anunța homosexualitatea.

5. Fii pregătit/ă ca dezvăluirea ta să îi surprindă, înfurie sau indispună pe ceilalți, la început.

Încearcă să nu acționezi furios sau defensiv. Încearcă să-i lași pe ceilalți să fie sinceri în legătură cu primele lor sentimente, chiar dacă acestea sunt negative. Amintește-ți că prima reacție poate să nu fie atitudinea pe termen lung. În ultimă instanță, individul care realmente și-a înfruntat și s-a luptat cu propria homofobie se poate dovedi un mult mai bun susținător decât o persoană care adoptă o poziție liberală superficială de susținere.

6. Subliniază faptul că ești aceeași persoană de dinainte. Erai gay și ieri și vei fi și mâine. Dacă erai iubitor și responsabil ieri, vei fi aidoma și mâine.

7. Menține comunicarea deschisă cu cei față de care îți faci coming out-ul – chiar dacă reacțiile lor sunt negative. Răspunde la întrebările lor și reține că ei se află probabil în plin proces de reexaminare a miturilor și stereotipiilor despre gay pe care le-au primit prin cultură.

9. Asigură-te că ești bine informat despre homosexualitate. Citește câteva cărți bune pe această temă și oferă-le și celor față de care ți-ai făcut coming out-ul.

10. Încurajează-i pe părinți sau pe alții față de care ți-ai făcut coming out-ul să-i întâlnească pe unii dintre prietenii tăi gay sau lesbiene.

11. Amintește-ți că multora dintre noi ne-a luat foarte mult timp să ne împăcăm cu propria sexualitate și încă și mai mult pentru a ne hotărî să împărtășim acest fapt altora. Când îți faci coming out-ul față de persoane care nu sunt gay, fii pregătit să le lași suficient timp pentru a se adapta și înțelege noile informații despre tine. Nu aștepta și nu cere acceptare imediată. Caută să dialoghezi permanent.

12. Dacă ești respins de cineva față de care ți-ai făcut coming out-ul nu pierde din vedere valoarea ta în proprii tăi ochi. Amintește-ți că acest coming out a fost un dar, împărtășirea unei părți importante a sinelui, pe care acea persoană a ales să o respingă. Dacă respingerea se produce, analizează dacă relația merită într-adevăr menținută. Este vreo relație atât de importantă, încât trebuie desfășurată într-o atmosferă de nesinceritate și ascundere? Era acea persoană într-adevăr prietenul tău sau prietenul a ceea ce el sau ea își imagina că ești? Amintește-ți, de asemenea, că pierderea unui prieten nu înseamnă sfârșitul lumii. Deciziile de coming out trebuie luate cu atenție, iar integritatea și respectul de sine sunt extrem de importante pe termen lung.

13. Amintește-ți că decizia de a-ți face coming out-ul îți aparține. Nu te lăsa condus de sentimente de vinovăție spre această decizie, de către oameni care consideră că toată lumea trebuie să-și facă coming out-ul, sau de către curioși care pun întrebări nepotrivite. De regulă poți hotărî singur când, unde, cum și în fața cui dorești să-ți faci coming out-ul. În această etapă de evoluție a societății, declarațiile publice legate de propria sexualitate nu sunt neapărat cea mai bună cale pentru toată lumea.

14. Încearcă să nu îți lași familia sau prietenii apropiați să afle că ești gay de la terțe persoane cum ar fi vecinii, sau din presă. Încearcă să le spui tu înainte.

15. Dacă îți faci coming out-ul față de membri ai familiei, află dacă există o organizație locală a părinților gayilor către care îi poți îndruma, sau prezintă-ți părinții membrilor de familie ai unor prieteni gay care deja și-au făcut coming out-ul cu urmări pozitive.

16. De fiecare dată când îți faci coming out-ul față de cineva, reflectează asupra experienței și trage învățăminte.

17. Nu te lăsa niciodată împins să-ți faci coming out-ul înainte de a fi pregătit. Nici de către aceste rânduri. Nici de către oricare altă persoană.

În aceste sugestii am abordat implicațiile educaționale ale coming out-ului pentru receptorii heterosexuali ai acestei informații. Coming out-ul înseamnă și faptul că ne cerem drepturile și suntem luați în seamă. Indivizii care se luptă pentru a-și accepta propria identitate gay au modele de comportament din ce în ce mai diverse și mai vizibile.

Comunitatea gay&lesbian, pe măsură ce crește vizibil, nu poate fi și nu va fi ignorată ca un segment mic și abnorm al societății. Deja politicienii din mai multe metropole au arătat că ne vad și ne aud și ne doresc voturile.

Faptul că suntem vizibili ne-a oferit mai multă protecție a drepturilor noastre ca oameni – dreptul la muncă, dreptul la o locuință, dreptul să iubim pe cine vrem, dreptul de a fi noi înșine, dreptul de a spune adevărul și în ultimă instanță dreptul de a trăi într-o țară liberă, fără teamă.

Pași către coming out

■ Iubește-te și respectă-te pe tine însuși, fii sigur pe tine și nu avea îndoieli atunci când faci această dezvăluire. Dacă spui „sunt gay” într-un mod șovăielnic, simțind sau sugerând că te-ai putea schimba, părinții se vor mobiliza puternic pentru a te împinge în această direcție a schimbării.

■ Caută să înțelegi cât mai mult despre eroi și modele sociale. Ar fi foarte bine să știi despre modele pe care părinții tăi le cunosc și le respectă (Elton John, Ellen Degeneris, poate prieteni sau cunoștințe de-ale tale sau de-ale lor pe care ei le respectă). Dacă prezinți părinților un prieten/o prietenă și încep să îl/o cunoască timp de câteva săptămâni și îl/o plac, atunci le oferiți împreună o perspectivă mai bună și le amintești că nu ești izolat sau singur.

■ Învață cât mai mult despre istoria comunității noastre pentru a le putea spune cât de departe am ajuns și cât suntem de puternici. Fii conștient(ă) de propriul tău proces de recunoaștere a identității și fii capabil(ă) să discuți despre cum ai ajuns la această „concluzie” după o lungă și intensă căutare.

■ Fii gata să le recunoști meritul de a-ți fi oferit conștiința și claritatea necesare dobândirii acestei mari încrederi de sine în viață. Nimeni nu este „condamnat”, pentru că nu există nimic negativ în această dezvăluire. Este în întregime pozitivă și puteți fi cu toții mulțumiți că ați ajuns să conștientizați acest fapt.

■ Nu te aștepta să sară în sus de bucurie, dar fă dezvăluirea vesel.

■ Exersează cu un prieten sau cu o rudă care să joace rolul părinților tăi, oferindu-ți reacții pozitive și negative și încearcă să-ți imaginezi că sunt chiar părinții tăi. Probabil că acest înlocuitor va fi mult mai dificil decât părinții tăi.

■ Nu uita să-ți respecti și să-ți lauzi părinții pentru toate lucrurile bune pe care le-ai învățat de la ei și pentru faptul că valoroasele lor lecții de viață ți-au dat puterea să te accepți așa cum ești. Strecoară această laudă în cursul dezvoltării tale, fii clar și sincer în legătură cu lucrurile pe care le apreciezi la ei. Gândește-te la asta dinainte și scrie o listă cu toate lucrurile bune pe care părinții tăi le-au făcut pentru tine (dar lasă hârtia în altă cameră când te afli față în față cu ei!). Și nu uita să le spui că îi iubești necondiționat și că ȘTII că și ei te iubesc pe tine necondiționat!

■ Așteaptă-te la tot ce poate fi mai bun, dar pregătește-te și pentru cea mai rea situație. Pregătește-te având în vedere reacțiile exacte pe care le dorești din partea părinților și concentrează-te pe aceste reacții. Dacă nu primești aceste reacții nu intra în panică, dar dă-ți seama că dacă reacțiile nu sunt cele scontate, ele sunt însă un feedback. Dacă se simt răniți sau sunt supărați sau au alte atitudini negative, amintește-ți că această reacție negativă este normală și că ea se va schimba în timp, iar tu poți face multe pentru a accelera această schimbare.

■ Aceasta este bucuria de a te cunoaște pe tine însuși, pentru că îți permite să îți faci traiul mai bun decât dacă nu te-ai fi „descoperit” niciodată. Este o expunere de bun augur în fața propriei conștiințe.

4. Homofobul printre noi

Homofobia este o problemă a heterosexualității și, prin extindere, a întregii societăți. Este o problemă a minorităților sexuale abia în ultimul rând. În definiția ei convențională,

homofobia este teama irațională îndreptată împotriva homosexualilor și a homosexualității.

Parafrazându-l pe sociologul Pavel Câmpeanu, homofobia este – ca și antisemitismul – un resentiment irațional care își caută motivații raționale. Mai mult decât o simplă teamă irațională, ea este justificată și mobilizată în termeni de națiune, tradiții, model cultural și, la limită, de perpetuare a speciei umane. Ca și rasismul, homofobia se întemeiază pe eșecul unor persoane în a-și asuma nu doar deosebirea față de Celălalt – homosexualul – ci și asemănarea cu el. Pentru alții, homofobia este o modalitate subterană de a garanta și proba, lor înșile și celorlalți, o heterosexualitate exclusivă. Sunt aici implicate nu doar prejudecăți, sentimente și atitudini anti-gay, ci uneori și politici și practici discriminatorii împotriva minorităților sexuale, fixate de stat și întreținute legislativ și religios. Disponând de asentimentul societății și al autorităților, homofobia ajunge să treacă drept o virtute patriotică (cazul României).

În eseuul său „Antisemitul și evreul”, Jean-Paul Sartre argumentează strălucit că teama și resentimentul resimțite față de evreu sunt mai curând o „pasiune” care nu-și află suport în ceea ce acesta a făcut, face sau omite să facă, ori în specificitatea lui. Aidoma, „ideea” de homosexual terifiză până la crispă pe cei care se consideră reprezentanții „voinței populare”. În România, cei mai mulți dintre cei care militează împotriva homosexualității nici nu au cunoscut de altfel un „homosexual” în carne și oase. Nici nu ar avea importanță, căci cei pe care îi combat sunt oricum mai puțin importanți decât ideile despre homosexualitate în care cred. Constantă psihică a unor oameni, homofobia poate căpăta conotații patologice: acceptând-o și hrănind-o, aceștia devin voluntari activi ai intoleranței. Este, îmi pare, potrivită aici o vorbă de duh despre antisemiți, dar care se aplică și în cazul homofobilor: „antisemit

(*homofob*) este cel care îi urăște pe evrei (*homosexuali*) mai mult decât trebuie”.

Care sunt cauzele homofobiei? Ignoranța în primul rând, lipsa de informații corecte despre homosexualitate sunt o inepuizabilă sursă de prejudecăți negative și idiosincrazii cu privire la caracteristicile comportamentale și trăsăturile de personalitate ale minorităților sexuale. Ca și în cazul romilor, homosexualii nu sunt definiți „așa cum sunt”, ci „așa cum trebuie să fie” pentru a li se putea refuza accesul la o identitate socială pozitivă: homosexualilor bărbați li se spune că *trebuie* să se culce cu femeile, după cum vorbitorilor de limba română li se atrage atenția că nu pot fi romi pentru că sunt... țigani. Nepreocupat de „umplerea vaginului” (Foucault), bărbatul homosexual nu respectă marca tradițională a virilității dominante: nu poate fi bărbat decât cel care, chiar în condițiile în care nu este dominator, se presupune că are dorința fundamentală de a fi astfel. Tot astfel, lesbiانا nu poate fi o adevărată femeie, căci nu întrunește condiția de a se lăsa sedusă și penetrată de către bărbați. James B. Nelson identifică printre cauzele homo-fobiei dinamica sexuală a relațiilor homoerotice, alături de suspendarea ori versatilitatea rolurilor sexuale, ceea ce ar submina ordinea patriarhală; teama bărbatului/femeii de orientare hete-rosexuală în a deveni obiect al atracției sexuale pentru cei aparținând aceluiași sex. Nu în ultimul rând, pentru bărbații heterosexuali „a căuta să fii recunoscut, iubit și să te bucuri de afecțiunea altor bărbați este ceva îngrozitor, deoarece am fost învățați să ne raportăm la alți bărbați pe o bază diferită, competitivă”. Toate aceste motivații își află rădăcina în asumptia stereotipală că heterosexualitatea constituie norma acestei lumi, ai căror membri nu pot fi, firește, decât heterosexuali. Ceilalți nu există sau nu contează, pur și simplu.

Efect al conformismului social, pledând pentru o sexualitate de cazarmă angajată integral în beneficiul

reproducerii, homofobia sancționează suveran orice abatere de la normele majorității drept „deviație”. Ostracizarea homosexualului va rezulta firesc și se va manifesta preferențial prin politicile de contestare și limitare a drepturilor acestuia. Nu numai că îi sunt contestate drepturile, dar îi este interzisă chiar și posibilitatea de a și le revendica, răpindu-i-se până și respectabilitatea rezervată tradițional inamicului. Dispunând de o *identitate condamnată*, homosexualii devin astfel persoane pe care nimeni nu se grăbește să le apere, ceea ce îi face țapi ispășitori ideali pentru igienizarea societății, ale cărei măsuri pot merge de la deriziuni și imprecășii publice până la decimare. În rețeta de fabri-cație a homofobiei, blamarea victimei și evacuarea responsa-bilităților sunt ingrediente prețioase. Condamnați pentru ceea ce sunt, dar, în egală măsură, și pentru ceea ce nu sunt, homosexualii sunt cei învinuiți de cauzarea homofobiei, într-o logică comună a rasismului și antisemitismului: „până să fi venit voi în societatea noastră, noi nu eram xenofobi ori homofobi”. Exemplară este în acest sens mult clamata toleranță românească, care adesea este obosit-neglijentă sau, într-un caz fericit (dar nu în acest caz !), plină de compasiune suficientă cu cei diferiți.

Pentru ca blamarea victimei să funcționeze cu succes, este necesară co-implicarea și consimțământul ei. Stereotipiile negative, suferințele, teama, conformismul, violența spirituală a cruciadei anti-gay și, uneori, resemnarea pot colabora complice în auto-victimizarea persoanelor de orientare homosexuală până la reușita internalizării homofobiei. Maxima alienare a victimelor homofobiei internalizate: a fi străini pentru ei înșiși. Crescuți, educați și socializați pentru a fi heterosexuali, ura de sine a acestor victime care nu se mai pot accepta într-o formulă identitară a rușinii, vinii și stigmatului are echivalențe cu mai cunoscuta, dar la fel de neurotică „ură-de-sine evreiască”. Sau, în viziunea lui Michael Denny:

*Societatea nu ne urăște pentru că ne urâm pe noi înșine;
ne urâm pe noi înșine întrucât am crescut
și am trăit într-o societate ce ne detestă.*

Absorbția prejudecăților și temerilor de către un număr destul de însemnat al homosexualilor au dus la blocarea nașterii „spontane” a unei comunități gay apte de a transforma în drepturi nevoile și aspirațiile acestora. Teama de definire a homosexualilor, asociată cu precaritatea unei existențe organizate de grup fondată pe memorie comună, viziune și speranță au consolidat și au dat credit discriminărilor, de asemenea. În perioada 1990-1996, aceleași cauze, pe fondul represiunii legislative și polițienesti, au încetinit structurarea și așa lentă a comunității gay din România, aruncând-o într-o direcție opusă organizării și activării ei sociale și politice.

Regăsim în societatea românească câteva din mostrele cele mai caracteristice ale homofobiei, pe care vom încerca să le grupăm în funcție de cei care o profesează, care nu de puține ori se situează pe mai vechile aliniamente ale xenofobiei și antisemitismului:

- a. *Homofobia naționalistă* a formațiunilor de extremă dreapta (Mișcarea pentru România, Noua Dreaptă, grupările vetero- și neo-legionare grupate în jurul revistelor „Puncte Cardinale”, „Cuvântul Românesc”), acuzatoare ale conspirației internaționale inițiate de homosexuali pentru a cuceri supra-mația financiară și politică în dauna interesului național;
- b. *Homofobia anticapitalistă*, caracteristică extremei stângi (fostul Partid Socialist al Muncii absorbit de actualul Partid Social-Democrat) care vede în homosexualitate unul din

viciile-prototip ale corupției de care se face vinovată detestata burghezie;

- c. *Homofobia cucernică*, în care fundamentalismul neaoș ortodox (Asociația Studenților Creștini Ortodocși /ASCOR, Fundația Anastasia, numindu-le pe cele mai proeminente) face casă bună cu denomiinațiunile neoprotestante grupate în Alianța Evanghelică ori cu eteroclită Mișcare de Integrare Spirituală în Absolut condusă de Gregorian Bivolaru, pentru care homosexualii sunt părți ale unei entități metasociale (răul în expansiune, satanicul) care dizlocă brutal ordinea naturii și a societății.
- d. *Homofobia defensivă*, suspicioasă și temătoare la prezumata difuzare în proporții de masă a practicilor homosexualității misionare, combativă la adresa minorităților sexuale care ar cere, odată satisfăcute unele revendicări, „mereu mai mult” – ceea ce ar face, într-o asemenea viziune apocaliptică, ca membrii ei să fie „mereu mai mulți”.

Aceste versiuni ale homofobiei au o identitate fluctuantă, împrumutându-și unele altora elemente distinctive, toate acoperite de stratul gros al simulării „pericolului național”. Ele figurează *in corpore* în virulenta campanie homofobă declanșată de Biserica Ortodoxă Română (BOR) pentru menținerea discriminării minorităților sexuale.

Apelând la mitologia conspiraționistă și anti-creștină, speculând până la inflamare temerile și prejudecățile unei populații sărăcite spiritual, clericii ortodocși, flancați în masă de junii reuniți sub prapurele ASCOR (organizație aflată sub oblăduirea Sinodului BOR), sunt astăzi cea mai activă forță socială preocupată de „viața sufletească a poporului român”, pusă la grea încercare de homosexualitate, „plaga sufletească și fizică responsabilă de răspândirea maladiilor transmise sexual (printre care și SIDA)” pentru a cita din „Contractul cu românii”, semnat în 1997, printre altele, de Liga Studenților,

Fundația Anastasia și Frăția Ortodoxă Română. Prezervarea legislației anti-gay a ajuns să aibă, în viziunea celor ce se consideră mandatați de Dumnezeu și de istorie să prevină debilitarea natalității și a moralității neamului, ponderea unui „simbol al rezistenței creștine”: „Dacă art.200 cade, este un semnal foarte clar că războiul împotriva lui Hristos s-a declanșat oficial în interiorul țării (...) („Schimbarea la față”, oficiosul ASCOR, nr.6). Această adevărată falangă a militanților ortodoxiei naționale nu face de altfel nici măcar efortul de a ascunde marca ceaușistă a unui asemenea dorit Cod Penal, preocupată fiind de instaurarea unui stat autoritar, plasat sub semnul crucii izbăvitoare de acele drepturi ale omului care contravin „modului de viață al poporului român” și care sunt „expresia unei adevărate insurecții împotriva Creatorului” (IPS Bartolomeu). Într-un apel civic-religios al Fundației Anastasia din octombrie 2000, homosexualitatea este înghesuită deliberat într-o suită a „filiilor” care debutează cuminte cu masturbarea: zoofilie, nec-rofilie, gerontofilie, fetișism, pedofilie etc., pentru a cere socoteală inteligenței – care „asistă pasiv și oarecum superior amuzată la modul în care ierarhii ortodocsi sunt batjocoriți și culpabilizați public de diverși neisprăviți și intelectuali fără căpătâi” – și Bisericii Catolice în principal „să-și afirme neîntârziat puncul de vedere asupra abrogării art.200. Este singurul mod în care putem demonstra lumii că, într-adevăr, suntem cu toții frați întru Hristos” (sic!). Apelul sfârșește cu o amenințare voalată: dacă abrogarea acestui articol din Codul Penal nu va fi denunțată, se va putea vorbi de „dovada unei mizerabile și absurde conveniențe tacite între minoritățile ecleziale și cele sexuale!”. Pentru a rupe cu acest delir anticipator de riscuri viitoare, voi cita selectiv dintr-un articol al singurului episcop ortodox, mitropolitul Nicolae Corneanu, care s-a ridicat cu demnitate împotriva acestei inflații a clișeelelor și manifestărilor moralizatoare, caracterizate de un „primitivism și cruzime de care cei numiți cândva păgâni

s-ar fi rușinat” (George Bălan) și de care Biserica se face pe deplin vinovată. Fără a face concesii teologice și fără a se dezice de poziția oficială a Sinodului BOR, mitropolitul Corneanu denunță în revista „Jurnalul Literar” rădăcinile religioase ale isteriei homofobe care folosește pervers morala drept un instrument util de control politic și polițienesc:

„Ca slujitor al Bisericii, după ce forurile ecleziastice superioare au luat o poziție fermă, am ezitat mereu și ezit încă să formulez o părere personală. În final totuși m-am decis și de aici considerentele care urmează. Ce mi se pare necesar de reținut (...) este transformarea homosexualității dintr-o problemă religioasă, duhovnicească, într-una politică și invers. (...) Numai că transpunerea aceasta dintr-un plan în altul apare ca nepotrivită.

(...) S-a ajuns chiar să se spună că Occidentul încearcă să determine un popor virtuos ca al nostru să apuce pe calea depravării. Să fim serioși. Am avut și avem homosexualii noștri, n-a fost nevoie să-i inventeze Consiliul Europei. (...) Ca om al Bisericii nu pot recomanda aplicarea prevederilor fostului Cod Penal, ci dimpotrivă, cred că am datoria să cer tuturor factorilor de răspundere, în primul rând preoților să nu-și înțeleagă misiunea redusă la practici administrative, ci să ia în serios datoria de a se ocupa de sufletul enoriașilor ce li s-au dat în grijă (...).

Așadar adevărata problemă a buclucașului articol 200 din Codul Penal nu este homosexualitatea, ci respectarea sau nu a moralei creștine, obligația Bisericii, a instituțiilor fundamentale ale societății: familia, școala, poate chiar și armata, de a educa, de a forma și numai la sfârșit de a sancționa. Se va pretinde desigur că n-avem timp de teorii utopice. Suntem însă oameni și nu animale. S-o dovedim acum, în preajma intrării în mileniul al treilea”.

Reducând homosexualitatea la un viciu sexual, atitudinea Bisericii reprezintă un atac la adresa persoanei umane din aceste individualități. Homosexualul trebuie să fie expulzat din propria sa natură, scos în afara legii în propriul său for intim, chinuit și condamnat în propria-i carne sub denumirea măguli-toare și falsă de *metanoia* (convertire interioară). Firește, costurile individuale ale acestei ficțiuni religioase nu importă sau sunt cu totul secundare. Că imposibilitatea transformării homosexualilor în altceva decât sunt ei nu validează asaturile duhovnicești de exorcizare a „răului homosexual”, n-are a face. Or, tocmai această ignorare a realității și lipsa manifestă de interes în a aduce clișeele moralizatoare la proba realității frizează cinismul. Autoidentificarea acestor practici ale clerului cu poruncile lui Hristos - s-a ocupat Hristos cu așa ceva?! – face ca nimeni să nu fie responsabil pentru eșecul lor și a consecințelor sale în viața acestei minorități. Ea este o insultă la adresa victimelor homofobiei, care nu sunt doar excluse din istorie și din societate, dar sunt sortite și „reeducării”. Riposta pe care Cocteau i-o dă lui Maritain cu privire la păcatul homosexualității care l-ar mânia pe Dumnezeu rămâne în actualitate nu ca o dezvinovățire, ci ca o acuză frontală:

„Cum poți afirma că Dumnezeu ar fi învins prin lucruri atât de mici? Că Hristos mă dezaprobă și că îl ofensez? Spui: după tine, Dumnezeu a făcut viața de nerezolvat. Nu Dumnezeu. Societatea, ipocrizia, directorii de seminare etc. O întreagă legislație care nu mai are nimic comun cu legea iubirii și iertarea hristică”.

Victoria homosexualului împotriva propriei naturi, la care aspiră Biserica, are proporțiile unui compromis provizoriu care aduce mai mult cu înfrângerea. „Orice persoană care face acest lucru urăște în mod necesar o parte esențială din ea și

această ură de propria persoană se transformă deseori într-o ură paranoică împotriva homosexualilor. Acești homosexuali din cadrul structurii de putere a Bisericii, care se urăsc pe sine, sunt cei care devin frecvent cei ce ne persecută cel mare tare” (John Mc Neil, teolog catolic). Din condiția de exil căreia i-a fost rezervată, homosexualitatea izgonită se întoarce sub forma revelației propriiei condiții umane. Semnificativ, cuvântul ebraic pentru exil – *galut* – derivă din aceeași rădăcină a termenului revelație – *gillui*. Test al umanității, homofobia sfârșește prin a măsura discrepanța dintre spiritual și justiție socială în noi înșine: vom fi cu toții măsurați de ceilalți cu măsura cu care îi judecăm și condamnăm fără drept de apel.

Florin Buhuceanu

4.1 Strategia urii

(Broșură editată de *Fundación Triangulo ...*, Madrid)

Acest material se dorește a fi un aport reflexiv la nevoia tinerilor și a celor mai puțin tineri de a descoperi unele mecanisme pe care cei care propagă ura și intoleranța le folosesc cu eficiență.

Nu pretindem că ar fi un material exhaustiv, ci doar un semnal de alarmă pentru a fi capabili să evităm și să denunțăm ura și intoleranța, atunci când acestea ne atrag în vârtejul lor. Pretindem însă ca angajamentul nostru împotriva rasismului și în favoarea integrării și toleranței să nu fie unul sentimental, ci unul conștient, știind că rațiunea ne cere să fim antirasisti, să-i izolăm pe cei intoleranți pentru propriul nostru viitor și pentru a ne apropia de societatea dreaptă și tolerantă la care aspirăm.

„*Strategia urii*” este obiectivul împotriva căruia încercăm să acționăm. Este vorba nu atât despre răspândirea unui mesaj coerent și binevoitor despre toleranță, ci despre demascarea unui proces în fața căruia societatea noastră este,

pe zi ce trece, mai slabă și vulnerabilă cu privire la manifestările xenofobe și discriminatorii. Experiența noastră ne arată că nu este suficient să cultivăm sentimentele de respect și considerație pentru diversitate, deoarece fiecare din noi este zilnic expus unor discursuri bine elaborate și agresive ce pun la îndoială însuși fundamentul conviețuirii în societate.

Putem distinge patru etape ale *strategiei urii*...

Etapa 1: Reducerea individualității la cea a grupului

Adică a nu ține cont de individualitatea fiecăruia ca ființă umană. Suntem obișnuiți să îi privim pe ceilalți ca parte a unor comunități închise și bine definite. Această capacitate umană ne poate determina să uităm că grupurile sunt formate din indivizi și, de aici, dezlănțuirea strategiei urii.

În acest fel, individul este obligat să fie caracterizat printr-o etichetă care îl definește și îl limitează, care-l numește și localizează, care îl compromite și îl sufocă. Comunitatea formată în acest fel este uniformă, fără contradicții.

Puritatea devine o obsesie și, cu cât devenim mai puri (automat mai puțin contaminați), merităm mai mult respect. Compromis în revendicarea caracteristicilor proprii ca unice și superioare, individul se vede condamnat să înfrunte caracteristici diferite, în loc să-și asume diversitatea proprie și intimă. În acest fel, comunitățile se înfruntă, fiecare fiind convinsă de dreptatea și rațiunea sa, într-o dialectică infernală, în care obiectivul final pare a fi supraviețuirea grupurilor mai puternice, a celor mai șireți și mai numeroși.

Pentru a fi o comunitate omogenă, trebuie să-l identifici pe „celălalt”, pe cel „diferit”. Atunci când fiecare se identifică într-o manieră fundamentală cu caracterul său diferențiator, cu modelul său exclusiv sau cu ideile sale primare, definește în același timp contrariul său, îl creează automat pe „celălalt”: „celălalt” devine negativ, „celălalt” devine inamic.

Albi sunt cei care nu sunt negri, bărbați sunt cei care nu sunt efeminați, sănătoși sunt cei care nu sunt bolnavi culpabili. Nazismul i-a redefinit pe evrei ca evrei, numai ca evrei, ca fiind exclusiv evrei, pentru că numai așa puteau îngroșa rândurile „inamicilor”.

Subiectivitatea, particularitatea fiecăruia este, în acest fel, uitată, în dedicarea unei nebunii alienatoare a clasificării, cu un rezultat care să confirme realitatea sa, excluderea sa de la normă. Homosexualul *este* un comportament sexual, africanul *este* o culoare a pielii, evreul *este* o rasă (nici măcar o religie). Diferența le-a fost conferită, acordată, alocată; nu au o religie, o culoare a pielii, un comportament afectivo-sexual, ci *sunt* această diferență.

Exagerarea sentimentului de apartenență comunitară nu definește numai propriile grupuri, ci, automat, creează grupuri opuse și le creează cu aceeași ușurință înșelătoare de care au avut nevoie pentru a se crea pe ele însele.

Zeci de mii de evrei din Centrul Europei nu se gândiseră niciodată că tradițiile și credința lor aveau o semnificație în afara mediului propriu familial și spiritual până când nazismul a semnalat a avea.

Etapa 2: Mai puțin umani

...Cel diferit este supus unui proces progresiv de dezumanizare. El nu este numai diferit, ci are și ceva în neregulă...

Cea de-a doua etapă constă în dezumanizarea ”celuilalt”. Cel distinct, străin, ciudat, rar întâlnit – cel diferit – este supus unui proces progresiv de dezumanizare. Celălalt nu este numai diferit, ci are și ceva în neregulă. Începe astfel un proces de discriminare prin crearea unor false imagini despre cel „diferit”, imagini care pătrund în subconștientul social, în fiecare dintre noi, noi începând să asumăm aspectele și

stereotipurile referitoare la ceea ce ne este străin, necunoscut și, prin urmare, la ceea ce ne provoacă frică.

În acest fel, negrii nu erau (unii încă mai spun că nu sunt) la fel de inteligenți, homosexualii sunt degenerați, contra naturii, evreii sunt falși, ambițioși și avari, romii sunt trădători și murdari, comuniștii aveau, după unii psihiatri prestigioși, structuri imature în procesele lor mentale, etc.

Etapa 3: Sentimentul de amenințare

...„Ceilalți” nu sunt numai inumani, dar constituie și o amenințare...

...Fiecare poate să cadă pradă strategiei urii...

De îndată ce populația pe care o considerăm și se consideră normală a interiorizat lipsa sau mai puțină umanitate a „celuilalt”, mai bine zis inferioritatea sa, următorul pas al strategiei urii este simplu. „Ceilalți” nu sunt numai inumani, dar constituie și o amenințare. În acest fel, homosexualii (toți, sub forma unei categorii) violează copii și vor să distrugă familia, evreii încearcă să controleze economia și să o folosească în scopurile lor nelegitime, imigranții sunt delincvenți și ne ocupă locurile de muncă.

Privați de existență, supuși diferenței ca grup, deja nu mai vedem o persoană cu individualitatea sa, ci un evreu, un negru, un homosexual. Persoana distinctă, diferită, trăiește transformată într-o formă fixă, sub privirile celor din grupul normalilor. Atenție, nu numai sub privirile celor ce inițiază strategia urii, ci și ale celorlalte persoane obișnuite, mai cu seamă a celor fără de protecție și, în special, în momente de criză. Fiecare poate să cadă pradă strategiei urii: șomeri, părinți îngrijorați pentru copiii lor, mici comercianți speriați de delincvență etc., se pot uni întru agresiune și discriminare, nu pentru că ar fi xenofobi, homofobi sau antisemiți, ci ca reacție

irațio-nală la ceea ce au interiorizat ca fiind o agresiune împotriva lor.

Cum este posibil ca persoane obișnuite să devină francitrori, așa cum s-a petrecut în Bosnia? Cum a fost posibil ca familiii obișnuite să dea cu pietre și să-i insulte pe evrei din Germania nazistă? Cum e posibil ca părinți și taximetriști să încerce să-i linșeze pe marocani, așa cum s-a întâmplat în Spania?

Răspunsul, credem, nu este simplu și nu se rezumă la a spune: sunt rasiști, sunt xenofobi.

Etapa 4: Agresiunea

...Comunitatea dominantă începe un proces de curățenie pentru restaurarea ordinii, pentru vindecarea „infecției“...

Odată definit câmpul de bătaie, rămâne numai să înceapă ostilitățile.

Fiind interiorizate ideile de „dezumanizare” a „celuilalt” și frica de agresiunea pe care „celălalt” se presupune că o exercită contra societății, cel distinct deja nu este numai diferit, ci și amenință cu raritatea sa, este agresor, este culpabil.

Comunitatea dominantă trebuie să înceapă un proces de curățenie pentru restaurarea ordinii, pentru vindecarea „infecției”. Se inițiază, în acest fel, o spirală a violenței, materializarea urii care va repeta întotdeauna aceleași scenarii: violența stradală, insultă, agresiunea, discriminarea prin lege, excluderea administrativă, incriminarea, isteria bacteriologică, profilaxia prin izolare. Și, de asemenea, tăcerea acuzatoare, privirile disprețuitoare, comentariile depreciative, glumele insultătoare, gesturile agresive, insensibilitatea grosieră, loviturile de cuțit, bătaia, violul...

Discriminarea în toate crudele sale maniere.

Unele strategii contra urii

...O cale concretă pentru a combate strategia urii este aceea de a descoperi diversitatea ca nucleu al conviețuirii sociale...

...Nu trebuie să cedăm atunci când conștientizăm inițierea unei strategii a urii...

...Haideți să învățăm să vedem simptomele, etapele strategiei urii de la început. Haideți să nu vedem numai comunități, ci să vedem persoane...

...În definitiv, suntem egali, suntem diferiți, suntem persoane...

Ura între comunități și inevitabila înfruntare a acestora răspund la problematici foarte complexe, la care analiza pe care am oferit-o se referă superficial. Totuși, îndrăznim să spunem că o cale concretă pentru a combate strategia urii poate fi aceea de a descoperi diversitatea ca nucleu al conviețuirii sociale. Numai indivizi liberi, conștienți de complexitatea lor, de propriile și intimele diferențe, distincții ei înșiși și, de asemenea, distincții între ceilalți, pot conviețui în toleranță.

Acest material încearcă numai să ne arate că nu trebuie să cedăm atunci când conștientizăm inițierea unei strategii a urii de către cineva, în sprijinul intereselor sale politice, economice sau de acaparare a puterii. Ce-ai fi făcut tu în Bosnia? Imaginează-ți că erai sârb, că nu credeai în puritatea rasei, nici în Marea Serbie, și că nu îi urai pe vecinii tăi croați sau musulmani. Dar, într-o zi, totul începe să se deruleze: ți se povestește că croații au expulzat populația de origine sârbă, că musulmanii bosniaci omoară copii sârbi în Sarajevo. Cu toate acestea, continui să nu dorești războiul. Și, într-o zi nefastă, un prieten îți este ucis. Ceilalți au fost *ei*, sunt culpabili și tu intri deja în joc. *Ei* sunt cei care atacă, „*ei*”, care înainte erau persoane, indivizi, acum sunt doar un grup; ești sau musulman, sau croat, sau sârb. Tu de partea cui ești? Ei, ceilalți, sunt cei

care te amenință, cei care și-au pierdut umanitatea ucigând copiii; ei își merită soarta. Te vei transforma în francțiror împotriva unor civili ai celorlalți, pentru a-i apăra pe ai tăi? I-ai denunța pe ai tăi dacă au ucis pe alții și i-au îngropat într-o groapă comună?

Sau toate acestea sunt numai o legitimă apărare?

Aceste lucruri se întâmplă. Haideți să învățăm să vedem simptomele, etapele strategiei urii de la început. Haideți să nu vedem numai comunități, ci să vedem persoane. Or fi romi care fură, dar fură și alții. Or fi homosexuali care violează, dar și heterosexuali. N-ar fi mai potrivit atunci să spunem: „Or fi persoane care...” și să renunțăm la etichetare?

Credem că nu trebuie să cădem în generalizări, nici măcar când sunt pozitive, de genul: „imigranții sunt prietenii mei”. Dacă într-o zi vei fi atacat de un „imigrant”, simplista judecată anterioară va cădea sau, mai rău, ai putea trece la cealaltă extremă: „imigranții sunt delincvenți” – acesta fiind mediul perfect de cultură pentru extrema dreaptă și strategia urii.

În definitiv, suntem egali, suntem diferiți, suntem persoane. Credem în grupurile umane: gay, evrei, asturieni etc, dar nu credem în categorii închise. Credem că persoanele sunt, în primul rând, individualități care se integrează, fiecare, într-o multitudine de grupuri umane care ne amintesc propria și intima diversitate. Și, mai mult, credem în construirea unei societăți mai drepte, mai tolerante, în care suntem egali în drepturi. În acest sens, facem un angajament împotriva rasismului, pentru o luptă pentru egalitate în drepturi și toleranță, nu numai pentru a-i ajuta pe cei defavorizați sau discriminați, ci pentru că alternativa oferită de xenofobi, de intoleranți, ne distruge, de asemenea, pe fiecare dintre noi.

„Surprinzător, străinul, bizarul face parte din noi: este fața ocultă a identității noastre, spațiul care ne modifică

șederea, timpul care ruinează înțelegerea și simpatia. Dacă îl recunoaștem în noi, vom reuși să nu-l detestăm pentru că există. Și acest simptom transformă acest „noi” în ceva problematic, poate imposibil: străinul, bizarul începe odată cu conștientizarea propriei mele diferențe și se termină atunci când toți descoperim că suntem, la rândul-ne, străini, bizari, răzvrățiți împotriva uniunilor și comunităților”

Julia Kristeva

Material elaborat de echipa politică și de tineret a *Fundación Triangulo por la igualdad social de gays y lesbianas*. 1997

Fundación Triangulo por la igualdad social de gays y lesbianas. Área de Juventud
C/ Eloy Gonzalo 25, 1º, 28010 Madrid, España,
tel/fax: +34-91-5930540.

Cu colaborarea:

De Par en Par por la diversidad afectivo sexual.
Grupo Joven
Apdo. 958, 06080 Extremadura, España,
tel: +34-900-204204

A.L.V.A.S. Asociación por la Libertad de Vida Afectivo – Sexual. Grupo Joven
Apdo. 1146, 02080 Albacete, España

Guvernul local Castilla – La Mancha / Junta de Comunidades de Castilla – La Mancha Juventud,

Guvernul local Extremadura – Consejería de Bienestar Social Extremadura

Fundación Triangulo Madrid nu este responsabilă de acuratețea acestei traduceri.

Traducerea în limba română, tehnoredactarea și publicarea acestui material în România au fost realizate de către Asociația ACCEPT.

Asociația ACCEPT mulțumește *Fundación Triangulo Madrid* pentru permisiunea de a traduce și publica acest material în România.

5. Religie și homosexualitate

„În numele cărui Dumnezeu,” se întreba Gide în *Si le grain ne meurt*, „și al cărui ideal mă opriți să trăiesc potrivit cu natura mea? Iar această natură, încotro m-ar duce ea, dacă aș urma-o?”

„Până acum, acceptasem morala lui Hristos, sau cel puțin un anume puritanism ce-mi fusese impus ca morală a lui Hristos. Strădania de a mă supune nu-mi adusese decât o profundă dezordine a întregii mele ființe. Nu acceptam să trăiesc fără reguli, iar revendicările trupului nu se puteau lipsi de asentimentul spiritului. Mă îndoiesc că, în cazul în care aceste revendicări ar fi fost mai banale, tulburarea mea ar fi fost mai puțin mare. Căci nu era deloc vorba de ceea ce cerea dorința mea, cât timp credeam că trebuie să-i refuz totul. Dar începui atunci să mă întreb dacă Dumnezeu însuși cerea asemenea constrângeri; dacă împietatea nu constă tocmai în a mă împotrivi fără încetare, și dacă această împotrivire nu era chiar contra Lui; în fine, dacă, în această luptă care mă sfâșia, nu era rațional să conchid că cei care voiau să-mi impună aceste constrângeri nu aveau dreptate. Întrevăzui atunci că acest dualism discordant s-ar putea foarte bine rezolva în armonie. Și mi se arătă numaidecât că această armonie trebuie să fie țelul meu suprem, iar efortul de a o obține – rațiunea vieții mele.”

Cu toate că nici după trecerea a multor decenii de la apariția acestui volum autobiografic – considerat pe bună dreptate de Thomas Mann drept una „din operele cele mai captivante și mai instructive, din punct de vedere uman, ale literaturii memorialistice”–, a fi credincios și homosexual nu este „politically correct” în ochii majorității, problematica raportului homosexualitate – religie se află pe agenda actuală a tuturor Bisericilor creștine. Ce rămâne neschimbată este

„vestea cea bună” pe care, dintotdeauna, Evanghelia lui Hristos o aduce omului de astăzi, că Dumnezeu ne acceptă și ne iubește necon-diționat. Dumnezeu ne acceptă așa cum suntem și ne va judeca după faptele credinței noastre – aceasta este inima mesajului răscumpărării divine. În realismul său, Hristos coincide cu Îndurarea lui Dumnezeu, Hristos este milostivirea divină care ne vindecă de toată mizeria umană. Hristos ne cheamă *pe toți* la El pentru a putea deveni fiii ai lui Dumnezeu. Hristos a murit pentru necredincioși (Romani 5.6), El a murit pentru păcatele noastre (1 Cor.15,3), „S-a dat pe Sine Însuși ca preț de răscum-părare pentru toți” (1 Tim.2,6). Oricât de scandalos ar fi pentru unii, Hristos a murit și pentru homosexuali.

Poate Biserica Ortodoxă să accepte și să respecte activ această realitate divină? Nu până acum, prin ceea ce Mitropolitul Nicolae Corneanu numea „exercitarea de presiuni și amenințări în probleme de conștiință” („Biruința «ortodoxă»“, în *Jurnalul Literar*, noiembrie 1994). Ignorând sau ascunzând originile juridice și de mentalitate ale Codului Penal ceaușist, Biserica Ortodoxă – așezată pe o platformă de intransigență morală, spre deosebire de toate celelalte Biserici Ortodoxe din țările cu o majoritate ortodoxă învecinate nouă – s-a raliat statului în planul său de control a vieții private și de suprimare a drepturilor și libertăților în cazul persoanelor de orientare homosexuală, permițând acestuia să facă din articolul 200 CP un mijloc de control și represiune. Rezultatul acestei îmbrățișări fraterne dintre Biserică și stat – atât de dragă protocroniștilor teologiei românești – a însemnat întemnițări și distrugerii de vieți, zdrobirea inimii acestor persoane și a familiilor lor, sărăcirea lor spirituală și, uneori, îndepărtarea de Hristos. O face dealtfel și astăzi, chiar renunțând la solicitările de a menține pedepsirea prin închisoare a actelor homosexuale (cum a făcut-o cu stăruință până în 1996) și înlocuindu-le cu interdicția de organizare și de liberă exprimare, echivalente cu „prozelitismul homosexual”. La fel, în Republica Moldova,

Biserica Ortodoxă a cerut sprijinul autorităților pentru a se interzice o întâlnire la Chișinău a membrilor GenderDoc – organizație ce militează pentru drepturile minorităților sexuale. Apelului adresat Bisericii Ortodoxe de către secretarul general al Conferinței Bisericilor Europene, Jean Fisher, publicat în „Vestitorul Ortodoxiei” din decembrie 1993, de a nu se substitui lui Dumnezeu în această problemă și de a nu porni pe calea inchiziției, i s-a adăugat atitudinea rațională și spirituală a Mitropolitului Corneanu, rămasă din nefericire singulară, de a nu înlocui puterea adevărului prin adevărul forței:

„Nu Codul Penal este mijlocul prin care se rezolvă problemele de morală. Or, se pare că în stadiul actual, până și noi, Biserica, întocmai altor domenii, apelăm la «Putere», la forța legii, a poliției și justiției, ca ele să rezolve problemele sufletești unde noi ar trebui să acționăm cu mijloacele pastorale ce ne stau la dispoziție. Sigur, e mai ușor ca, întocmai altor situații cu care suntem confrunțați, să apelăm la stat. Cum ne izbim de greutăți mai serioase, cum recurgem imediat la intervenția statului.“

Am mari rezerve că poziția B.O.R față de homosexualitate – exprimată prin marșuri, proteste de stradă și vociferări în Parlament – este o bună dovadă a comunității de iubire și de iertare reciprocă ce ar trebui să fie Biserica. Împărțindu-i pe credincioși după orientarea lor sexuală, asimilându-i pe homosexuali cu heterosexalii ce se dedau vicios la acte homoerotice – ceea ce echivalează cu renunțarea voită a cunoașterii și înțelegerii lor, în respect și iubire, fără condiții și fără rezerve – cum poate Biserica să contribuie la nașterea și formarea spirituală a credincioșilor homosexuali, negându-le realitatea personală? Poate fi astfel Biserica Ortodoxă o comunitate a reconcilierii interumane și cu Dumnezeu (Biserica „una”), a împărtășirii cu Hristos (Biserica „sfântă”) și pentru credincioșii săi de orientare homosexuală?

Dacă da, ea nu poate fi promotoarea colectivizării vieții interioare a homosexualilor, până la negarea ei. Suferința pe care o cauzează homosexualului astfel de atitudini și practici este în directă legătură cu prejudecata și discriminarea manifestate și alimentate în Biserică de cei – laici și preoți, deopotrivă – care se fac vinovați de încălcarea poruncilor lui Hristos de a-și iubi aproapele și de a nu mărturisi strâmb împotriva aproapelui. Căci, ne avertizează Sfântul Maxim Mărturisitorul, „vom fi judecați pentru răul făcut, dar mai ales pentru binele pe care l-am neglijat și pentru că nu iubim pe aproapele nostru”.

Adulterând rațiunea de a fi a persoanelor de orientare homosexuală, Biserica nu poate găsi o soluție pentru „salvarea” acestora, alta decât a cere homosexualilor să devină ... heterosexuali. Dacă nu vor putea să-i convingă pe homosexuali – „iresponsabili moral” cum sunt, fiindcă se încapățânează să nu se culce cu persoane de sex opus, clericii concluzionează că singura posibilitate moral-religioasă de a „reveni” la „normal” este castitatea. Pentru a câștiga un loc bun în împărăția lui Dumnezeu și pentru a feri aceste persoane de pericolele „contaminării” la care se expun în mediul lor de apartenență, Biserica poate sugera *in extremis* calea ascezei depline asumate odinioară de claustrarii de vii în pustietăți sau de către „deandriți” – instalați în copaci pentru a nu atinge pământul murdărit de păcatele oamenilor. „Stoici cu priviri goale” (Bernanos) sau „următori ai lui Hristos”? Dilema pare ireconciliabilă. „Convertirea” reușește cu atât mai bine cu cât prin negarea propriei identități te vei convinge că nu mai ești cel care ești. Plauzibilitatea ei este doar aparentă, așa cum o arată miile de persoane care au crezut în propaganda salvatorilor profesioniști de suflete. Voi reda mărturia semnificativă a unui homosexual „convertit”, publicată de revista americană TIME (Bălan):

„Fundamentații creștini pretind că este posibilă transformarea homosexualului în heterosexual prin adevărată la principiile creștine. Aceasta idee este în cel mai bun caz perfidă și în cel mai rău o minciună nerușinată. Pe la mijlocul anilor '70 am fost figură de afiș («poster boy») pentru aceste «convertiri» la heterosexualitate. Afirmam că m-am schimbat și chiar m-am căsătorit, aducând pe lume un fiu. Degeaba însă m-am rugat fierbinte să-mi fie schimbată orientarea sexuală. Și degeaba am tot crezut că voi fi «izbăvit» de păcatul homosexualității; în cele din urmă a trebuit să accept inevitabilul. Am pus capăt acestei false existențe, am lăsat în urma mea o soție plină de amărăciune și care se simțea trădată și l-am putut vedea pe fiul meu, acum în vârstă de 18 ani, luptând cu iubirea față de mine și cu ura față de homosexuali. Din nefericire am lăsat ruine după mine, dar niciodată nu m-am simțit mai bine și mai sănătos decât m-am simțit după ce am încetat să mai trăiesc în mod fals.»

Ceaikovski pune și el capăt episodului matrimonial, încheiat de ochii lumii, cu această mărturisire amară făcută epistolar fratelui său Anatol:

„Abia acum, după istoria matrimonială, încep în fine să înțeleg că nu există nimic mai steril decât să nu vrei a fi așa cum ești prin însăși firea ta” (idem).

Dumnezeu nu prescrie ordine, nu dă sentințe juridice, ci cheamă, propune, lăsând loc alegerii personale. Unde este credința în Dumnezeu, acolo se află libertatea – predică Sfântul Ambrozie. Castitatea, asemenea căsătoriei, nu poate să fie impusă sau prescrisă ca penitență de către preot, pe baza sintagmei „așa cere Domnul”. Ea este o vocație individuală, o alegere profund personală. Nu poate fi, de altfel, un scop în sine, căci „aparține unui număr mic, pe când fecioria inimii

trebuie să devină realitate pentru toți,” crede Sfântul Augustin, la fel cum Origen vorbește de „castitatea sufletului.” Extinsă la scara unei întregi minorități, în încercarea de a-i despovăra pe membrii ei de servituțile vieții afective și sexuale, acest tip de asceză este un non-sens rațional și teologic ce nu creează decât nefericire. Teologul anglican Adrian Thatcher condamnă un asemenea demers teologic și pastoral, pledând pentru o teologie care să îmbrățișeze diversitatea naturii umane:

„Sfatul pastoral are ca rezultat, în mod obișnuit, un ultimatum: să respecte celibatul sau să caute un partener de sex opus. Deoarece orientarea sexuală nu este întotdeauna tranșantă, așa cum presupun etichetele «homosexual» și «lesbiană», luarea unei hotărâri, într-un sens sau altul, nu este uneori posibilă, situație care generează stări de nefericire și confuzie. Celibatul este însă «un dar» (1 Corinteni, 7,7: «Dar fiecare are de la Dumnezeu darul lui: unul așa, altul într-altfel») și termenul implică faptul că cei mai mulți dintre noi nu îl avem. Un sfert dintre bărbații homosexuali sunt căsătoriți (cu femei). De ce? Printre motivele posibile ale căsătoriei homosexualilor cu femei ar putea fi faptul că în momentul căsătoriei bărbatul respectiv «nu era perfect conștient că este homosexual», sau din «dorința premeditată de a nu se ști că e gay», sau o «opțiune rațională» și presiuni «sociale și familiale». În cele mai multe cazuri, soția heterosexuală nu este conștientă de homosexualitatea partenerului său. Simpla acceptare socială a diversității sexuale și a unei teologii mature a sexualității care să respecte sexualitatea fiecăruia, indiferent de orientările fixe, ar ajuta nemăsurat de mult. Poate că cele mai triste persoane sunt lesbienele sau bărbații homosexuali cărora, lipsindu-le darul celibatului și tânjind după iubire, confundă influența teologiei greșite a procreației și heterosexismului insistent cu chemarea lui Dumnezeu de a

trăi în celibat. Celibatul este într-adevăr un dar, obligatoriu, însă, niciodată.”

Morala acestor propuneri, fie de relaționare sexuală cu sexul opus, fie castitatea obligatorie, este, eufemistic vorbind, discutabilă. Este în plus ineficientă și reduționistă, făcând din homosexual un simplu trup de carne. Lezându-i identitatea – ca „loc al libertății” pe care Dumnezeu îl acceptă și îl respectă – și reducându-o la o sexualitate „vindecabilă”, morala nu mai are legătură cu individul și devine un instrument pentru uzul societății, ca o formă utilă de control social. Pentru a preveni încălcarea acestei morale-de-societate, Biserica Ortodoxă și-a rezervat dreptul de a nega dreptul la viață privată (făcând inexistentă separația dintre viața privată și cea publică) și libertatea umană (libertatea de exprimare și de asociere în primul rând, negate public în perioada în care milita pentru menținerea articolului 200 în legea penală) pentru persoanele de orientare homosexuală. Consecințele acestei politici de poliție morală sunt dezastruoase pentru viața morală și spirituală a multor homosexuali și lesbiene. Astfel, privarea de drepturi cetățenești elementare nu putea conduce decât la diminuarea demnității personale și spirituale. La fel, pierderea credinței în propria demnitate umană și spirituală dă temei și legitimitate negării dreptului la egalitate a tuturor oamenilor în fața legii. Aceasta este biruința „ortodoxă” și acestea sunt efectele ei. În termenii mitropolitului Nicolae Corneanu, „halal așa biruință. Biruința pe care ne-o cere Mântuitorul Iisus Hristos e alta, de altă natură și cu alte mijloace”.

5.1 Scrisoarea deschisă a ACCEPT către Patriarhul Teoctist

(4 septembrie 2000)

Scrisoare deschisă adresată

Patriarhului Bisericii Ortodoxe Române

Părinte Patriarh,

Această scrisoare vă este destinată în calitate pe care o slujiți de responsabil spiritual al unei Biserici în care Dumnezeu construiește și reface continuu comuniunea cu omul care suferă, speră și moare. Semnatarul ei este parte, prin botez și prin mărturisirea credinței, a aceleiași comunități de credință în care a ascultat pentru întâia dată Evanghelia Iubirii. Apartenența mea la Biserica Ortodoxă a fost, în același timp, un act de opțiune pe care l-am făcut alături de toți cei care, slabi și păcătoși, au cerut cu inima sinceră vindecare interioară și viață în Hristos, milostivirea tatălui.

Am citit cu atenție și respect scrisoarea pe care ați adresat-o parlamentarilor români, într-o încercare ultimă de a bloca abrogarea articolului 200 Cod Penal privitor la relațiile între persoanele de același sex. Ați considerat că acest apel, ce invocă autoritatea lui Hristos, va putea să exprime cel mai fidel dragostea Sa pentru societatea noastră în asamblul ei, cât și pentru această minoritate. Efectele antrenate de aplicarea acestui articol de lege, bine cunoscute în întreaga lume civilizată, nu vă sunt străine: oameni aflați sub urmărire polițienească, anchetați și supuși detenției, numeroase sinucideri și prăbușiri psihice, marginalizare profesională și socială. Justiția „creștină” nu poate ascunde o cutremurătoare realitate: persecutați și condamnați sub regimul Ceaușescu, beneficiind de același tratament sub conducerea lui Ion Iliescu, homosexualii români riscă a fi condamnați la aceeași soartă prin intervenția și binecuvântarea Bisericii Ortodoxe!

Nimic în Scriptură sau în învățătura Bisericii nu justifică discriminarea acestor persoane. Valoarea și demnitatea acestora, create după chipul lui Dumnezeu și iubite de El, cu care împărțiți aceeași umanitate și calitate de copil al Domnului, nu pot fi reduse la orientarea ori comportamentul

lor sexual, după cum sexualitatea însăși nu poate fi redusă la procreere. Fiecare dintre aceste persoane este o categorie spirituală cu o valoare infinită. „Dumnezeu iubește păcătosul și nu păcatul” – afirmă Biserica. Aceste persoane au, într-adevăr, nevoie de iubirea lui Dumnezeu care este în primul rând încredere și iertare. Este Biserica Ortodoxă un spațiu al încrederii și iertării pentru homosexuali?

Purtarea publică a unor creștini, preoți și laici, dovedește că prea puțin credem în puterea lui Dumnezeu de a ne iubi unii pe ceilalți. Biserica întârzie să fie vocea acestor victime ale in justiției societății care le poate întemnița trupul, le zdrobește inima și spiritul, îi condamnă la izolare și marginalizare. Indiferența Bisericii la problemele specifice ale membrilor ei homosexuali îi determină la replierea în sine sau la părăsirea credinței. Se rostesc discursuri moralizatoare și simpliste de la înălțimea amvonului, înainte de a asculta și dialoga cu cei stigmatizați sau excluși de către societate. Asociații aflate sub patronajul Bisericii îi denunță și îi agresează în calitatea prezumată de potențiali agresori, întreținând și difuzând prejudecăți și informații distorsionate despre homosexualitate. Aceste mărturisiri strâmbe sau din neștiință împotriva aproapelui lor, homosexualul, nu au părut Bisericii un păcat grav, ba, mai mult, i-a acordat prea adesea girul său. Nu mai puțin, ratarea întâlnirii cu cei care, frați și surori în Hristos, împărtășesc o altă orientare sexuală, va sfârși prin a micșora credibilitatea slujirii Bisericii. O asemenea poziție nu va putea convinge celelalte Biserici membre ale Consiliului Ecumenic al Bisericilor, că slujirea justițiară de tip penal a ortodoxilor români va da roade și este bineplăcută lui Dumnezeu. Dealtfel, în toate celelalte țări așa-numit ortodoxe – mă gândesc la Rusia, Grecia, Serbia, Bulgaria, Moldova – o asemenea legislație represivă la adresa homosexualilor nu a fost considerată drept conformă cu morala

ortodoxă sau cu specificul național, ci a fost abrogată cu mulți ani în urmă cu respectarea distincției dintre morală și lege penală.

Care este alternativa spirituală pe care o propuneți? Curățirea trupească, castitatea cu alte cuvinte. Cum ar putea fi impus un asemenea ideal unei întregi categorii a populației? Neacceptând teologic separația trup-spirit, ortodoxia a evitat înțelept „desexualizarea” ființei umane. Este poate și motivul pentru care nu a impus celibatul preoților săi. O vocație impusă însă celor care nu au această calitate spirituală dă naștere unui contrasens ce anulează dimensiunea morală și spirituală a liberei alegeri. Suprimarea erosului nu poate fi în sine o soluție creștină validă. Homosexualitatea nu este în sine o problemă de natură sexuală și a o reduce la o asemenea manifestare înseamnă a rata plasarea acestui fenomen al naturii umane în plan spiritual. A te accepta pe tine însuși așa cum ești este o primă condiție în a accepta dragostea și iertarea lui Hristos. Și cine va cunoaște mai bine sufletul omului decât Dumnezeu?

Nu cred că iubirea pentru persoanele de orientare sexuală diferită, pe care Biserica o proclamă, poate fi afirmată în Parlament sau prin presiuni stradale de tip ASCOR sau Alianța Evanghelică. Ea cere să fie practică cu înțelegere, compasiune și spirit de dialog. Dorul după Dumnezeu al multor bărbați și femei aparținând minorităților sexuale le mărturisește credința ca o necesitate a sufletului lor, ce se cuvine a fi actualizată și cultivată alături și cu sprijinul fraților de credință. În definitiv, cine îi va putea despărți de iubirea lui Hristos? Dumnezeu vrea și cere un viitor pentru acești oameni. Legea penală nu va putea fi niciodată mai mult decât o nefericită ipotecă a acestui viitor.

Cu nedezmintită speranță,

Florin Buhuceanu
Președinte ACCEPT

6. SIDA: vinașii sunt victimele

"În lumea nemiloasă dominată de SIDA, nu există noi și ei. Nu putem lupta împotriva SIDA operând cu judecări morale ori refuzând să luăm în considerare realități neplăcute și cu atât mai puțin stigmatizându-i pe cei care sunt infectați, făcându-i vinașii. Singurul lucru pe care îl putem face este să vorbim clar și deschis despre căile prin care oamenii se pot infecta, ca și despre ceea ce pot face aceștia pentru a evita infectarea."

Kofi Annan, 26 iunie 2001

Există mai multe tipuri de discurs despre HIV/SIDA: legal, religios, științifico-medical, ca și cel prezent la nivelul opiniei publice sau comun persoanelor infectate. Din punct de vedere medical, SIDA este o infecție virală provocată de virusul HIV. Departe însă de a fi o problemă pur clinică, pandemia HIV/SIDA este, mai întâi de toate, o adevărată „epidemie a stigmei” ce a provocat un val de noi discriminări. Societatea s-a împărțit în „noi” și „ei”, în perverși și oameni buni, în bolnavi și persoane sănătoase (Foucault, 1988). Tot în termenii lui Foucault, SIDA a devenit o preocupare globală vizând norme și practici culturale, atitudini și tipuri de comportament sexual, context socio-economic și istoric; a născut, de asemenea, preocupări privitoare la responsabilitatea umană, neglijență, indiferență și mortalitate.

Socotită a fi metaforă a secolului XX – așa cum sifilisul a marcat secolul XIX – ori adevărata criză a unui fin de siècle, SIDA a radicalizat și raționalizat violența împotriva grupurilor socotite a fi deviate. „Excomunicarea și stigmatizarea bolii” (Susan Sontag, 1998) au mers mână în mână cu blamarea victimelor, în primul rând a homosexualilor – primii răpuși de boală, punând față în față „inocența” copiilor și hemofilicilor

afecțați de virus cu „vina” homosexualilor de a fi contractat și difuzat această „boală gay”, adevărată „pedeapsă divină”. Acest discurs părea a fi unul mai degrabă „ideologic”, decât în acord cu realitatea necruțătoare a bolii care nu iartă nici o categorie a populației. El conține aceeași măsură de realitate ca și catastrofa Holocaustului abătută ca „pedeapsă a lui Dumnezeu” asupra poporului evreu, făcut vinovat de deicid. Această separare manicheană a celor buni de cei răi a stigmatizat și ruinat tot atâtea vieți ca și boala însăși. Descriind și învinovățind grupurile sociale cele dintâi afectate de HIV ca fiind „grupuri cu risc crescut de infectare”, s-a lansat incorect prezumția că cei care nu le aparțin nu sunt supuși riscului. Împărțirea societății în „victime vinovate” și „inocenți” a condus la o lungă perioadă de pasivitate, indecizie, lipsă de responsabilitate în fața amenințării pandemiei. Pe bună dreptate, această percepție funest-eronată a fost denumită de către cercetători drept „cancer al minților noastre”. „Legătura ce s-a creat în mintea oamenilor între homosexualitate și SIDA este atât de solidă, încât discriminarea persoanelor cu HIV/SIDA este inseparabilă de discriminarea pe baza orientării sexuale” (Canadian AIDS Society, 1991). Acest semn de egalitate ce a fost pus între boală și homosexualitate este vădit în practicile și atitudinile homofobe pe care le întâlnim la toate nivelurile societății:

1. nivelul societal: discriminarea pe baza orientării sexuale duce la o autoidentificare negativă a persoanelor asupra cărora este exercitată, cât și la precarizarea tehnicilor de negociere sexuală, deci la o vulnerabilizare sporită la HIV/SIDA.; ea privează persoanele de orientare sexuală de programe și servicii de prevenție și sprijin în societățile în care homofobia este generalizată.
2. nivelul programatic: lipsa de informații valide, a programelor guvernamentale și a tehnicilor de educație

și prevenire care să respecte statutul și demnitatea homosexualilor.

3. nivelul personal: stigma și discriminarea experimentate în familie, cercul de prieteni, în mediul profesional sau în spațiul public.

În marea lor majoritate, bisericile creștine au întreținut această discriminare, echivalând comportamentul homosexual cu un act de suicid spiritual, moral și fizic. În mod cu totul straniu, „boala secolului” l-a recuperat pe Dumnezeu în istorie și în discursul public, ca pe un judecător nemilos al comunității gay, inițiator și distribuitor al violenței și pedepsei. În mod cert, biserica a avut forța morală și emoțională de a fixa, credita și transmite această versiune a „adevărului” despre HIV/SIDA. Una dintre remarcile de acest fel care a făcut carieră aparține unui binecunoscut și intens mediatizat pastor neo-protestant american, Jerry Falwell: SIDA este darul lui Dumnezeu pentru homosexuali, așa cum herpesul este pedeapsa ce afectează heterosexualii ce trăiesc în promiscuitate. Nu mai puțin, Asociația Studenților Creștini Ortodocși, într-o broșură antologică cu privire la homosexualitate, publicată în 1995, acuză comunitatea homosexualilor de nașterea și distribuirea la scară planetară a HIV/SIDA. Aceeași teorie conspiraționistă, coroborată cu cea a pedepsei divine, a fost utilizată și dezvoltată de către reprezentantul personal al Patriarhului Teoctist, medic al Patriarhiei Ortodoxe, ca punct oficial de vedere al Bisericii Ortodoxe Române în timpul primei consultări inter-creștine cu privire la HIV/SIDA organizată în România sub auspiciile Consiliului Mondial al Bisericilor. Acești misionari ai „norma-lității sexuale” sunt într-o mare măsură responsabili pentru mutarea accentului pe „grupuri de risc” în dauna „practicilor sexuale cu risc crescut,” atitudine ce a costat vieți. Avertismentul lansat de Kevin Gordon este, în acest context, întemeiat și profetic: „Nu bisericile pot judeca

SIDA, ci SIDA va judeca bisericile.” La aceeași concluzie amară a ajuns și Grupul consultativ pe probleme de HIV/SIDA al Consiliului Mondial al Bisericilor:

„Într-un mod izbitor, HIV/SIDA a devenit revelatorul multor situații nedrepte din viața noastră personală și colectivă, al lipsei noastre de omenie unii față de alții. Aceasta pune în lumină urmările tragice ale acțiunilor personale care aduc prejudicii directe sau cele ale neglijenței ce expune alte persoane unor riscuri suplimentare. Pandemia scoate în evidență muțenia și indiferența bisericilor, confruntându-le cu obligația de a fi mai bine informate, mai active, de a fi martorii mai fideli ai Evangheliei, ai reconcilierii”

SIDA este o realitate dureroasă. Dar este, paradoxal, și o consecință a modului în care ne imaginăm realitatea. Modul în care comunitatea gay a ripostat pandemiei a creat solidarități și a redus suferința. Aducând mesajul iubirii, altruismului și solidarității în fața morții, a dezvăluit societății întregi importanța nu doar cantitativă a vieții – durata supraviețuirii noastre biologice – ci și dimensiunea ei calitativă, prin refuzul de a se lăsa dominată de teroarea morții. A creat și dezvoltat primele programe de prevenție și combatere a virusului HIV. A obligat guvernele occidentale să iasă din inerție și să acționeze la scară națională și internațională. A demonstrat că homosexualii nu sunt suicidalii, că sexualitatea nu este o fatalitate care sfârșește în moarte, ci o șansă pentru o viață creativă bazată pe afecțiune, autenticitate și responsabilitate (Foucault, 1984). Această comunitate a demonstrat cea dintâi că se poate trăi în demnitate cu HIV/SIDA. Nu mai puțin, SIDA a provocat empatie și solidaritate cu comunitatea gay. S-a dovedit a fi un șoc care a fortificat și structurat comunitatea gay, obligând-o să se replieze și să acționeze. A devenit un test

al integrării sociale a homosexualilor. În fine, a subliniat valoarea diferenței ca pe un bun prețios al întregii societăți.

Homosexualii nu mai sunt astăzi „străinii” societății noastre, necunoscuții ei. Ei nu mai sunt persoane abstracte, ci fiii și fiicele noastre, vecini, colegi, părinți și prieteni. Uneori, homosexualii suntem noi înșine.

Florin Buhuceanu

6.1 Bărbații care au raporturi sexuale cu alți bărbați și HIV/SIDA

*Adaptare după broșura
“Boys, young men and HIV/AIDS” al UNAIDS*

Mesaje cheie – Reacțiile eficiente includ o combinație a următoarelor:

- ⌘ doborârea barierelor sociale și culturale⁵ din calea discuției despre sexul între bărbați;
- ⌘ educarea personalului din sănătate, inclusiv a celor din clinicile care au ca obiect infecțiile cu transmitere sexuală (ITS), să depășească ignoranța și prejudecățile privind bărbații care au raporturi sexuale cu alți bărbați (BSB);
- ⌘ asigurarea angajamentelor programelor naționale anti-SIDA și agențiilor donatoare de a include problemele BSB printre prioritățile lor de planificare și finanțare;
- ⌘ răspândirea educației între egali (*peer education*) în rândul BSB;

⁵ Cultura reprezintă, după Bergson, și în acest înțeles este folosit aici termenul, ansamblul de valori, tradiții și comportamente care se manifestă într-o societate la un moment dat. (*Nota traducătorului.*)

- ⌘ promovarea prezervativelor de bună calitate și a lubrifianților pe bază de apă, și asigurarea disponibilității lor continue;
- ⌘ revederea și inițierea de legi care să promoveze drepturile BSB.

Fapte:

Raporturile sexuale între bărbați există în toate societățile. Ele implică frecvent sexul anal, care, neprotejat, conduce la riscuri majore în ce privește transmiterea HIV, în special pentru partenerul pasiv. Raporturile sexuale între bărbați reprezintă, în unele părți ale lumii, principala cale de transmitere a HIV. În alte părți sunt mai obișnuite alte moduri de transmitere. Totuși, aproape pretutindeni, raporturile sexuale între bărbați sunt o parte semnificativă și interconectată a epidemiei. Nu pot fi ignorate.

La nivel mondial, cel puțin 5-10% din cazurile de infectare cu HIV au drept cauză transmiterea pe cale sexuală între bărbați, deși procentajul diferă considerabil de la țară la țară și de la regiune la regiune. UNAIDS consideră că în Australia, Noua Zeelandă, America de Nord și majoritatea țărilor vest-europene procentul se apropie de 70%.

Mulți bărbați care au raporturi sexuale cu alți bărbați, fie ocazional sau frecvent, nu se consideră “homosexuali” sau “bisexuali”. Foarte adesea, ei sunt căsătoriți. Chiar dacă nu sunt, pot avea raporturi sexuale și cu femei. Aceasta se aplică îndeosebi în societățile în care căsătoria este puternic promovată de către societate și familie, ceea ce contribuie la situația că mare parte din raporturile sexuale între bărbați sunt ascunse.

Cea mai mare parte a comportamentelor homosexuale se datorează alegerii. Există însă și situații și instituții în care

bărbații sunt obligați să petreacă perioade lungi în companie exclusiv masculină, cum este cazul unităților militare, închisorilor sau instituțiilor de învățământ exclusiv masculine, în care raporturile sexuale între bărbați pot fi obișnuite. De exemplu, s-a arătat că închisorile pentru bărbați au o contri-buție semnificativă la răspândirea epidemiei în anumite țări, atât prin injectarea de droguri, cât și prin raporturile sexuale între bărbați

Probleme:

- *Negarea*

Ostilitatea față de raporturile sexuale între bărbați și concepțiile greșite despre acestea au avut ca urmare măsuri inadecvate de prevenire a infecției HIV în multe țări. Guvernele, politicienii și managerii de programe neagă uneori că în țările lor ar exista raporturi sexuale între bărbați. Iar asemenea guverne refuză să sprijine programele de prevenire destinate bărbaților care au raporturi sexuale cu alți bărbați. În consecință, acești bărbați și partenerii lor sunt expuși la riscuri crescute de infectare cu HIV. Negarea este un obstacol imens în calea eforturilor de prevenire și tratare a SIDA în rândul BSB.

Date insuficiente privind epidemia

Lipsa datelor privind epidemia, sau existența unor date nesigure, sunt obstacole în munca de prevenire a infecției HIV. În unele locuri, cercetările nu includ categoria BSB, așadar datele privind acest grup nu sunt disponibile.

- *Lipsa de cunoștințe și informații*

În țările în care educația privind HIV se concentrează asupra transmiterii heterosexuale, bărbații pot ignora prezența riscului în raporturile sexuale între bărbați, sau pot considera că ei nu sunt expuși riscului. De aceea, pot fi mai puțin interesați să se protejeze.

- *Lipsa de programe corespunzătoare*

În multe țări, lipsesc programele anti-SIDA destinate BSB. În același timp, programele existente pot fi necorespunzătoare. Materialele educaționale care se potrivesc într-un bar autoidentificat ca “gay” pot fi prea explicite – și din acest motiv contraproductive – pentru cei care nu se consideră “gay”, dar care au raporturi sexuale cu alți bărbați.

- *Dificultatea de a ajunge la majoritatea bărbaților care au raporturi sexuale cu alți bărbați*

Mulți BSB se angajează în întâlniri sexuale ocazionale și anonime. Ei pot, de asemenea, să nu se considere “gay” sau să considere că nu aparțin grupului bărbaților care au raporturi sexuale cu alți bărbați. Combinarea acestor factori face să fie greu de ajuns la ei, în munca de prevenire. În special, poate fi greu de ajuns la prostituți, mai ales dacă profesează clandestin și nu într-un stabiliment organizat.

- *Dificultățile susținerii sexului protejat*

În ciuda succeselor inițiale ale multor campanii de prevenire, în unele locuri – mai ales în țările industrializate – s-a constatat, în ultimii ani, că BSB practică sexul protejat (inclusiv folosirea prezervativelor) mai puțin regulat decât înainte. Printre cauzele acestui fenomen sunt: plictiseala, ca urmare a suprainformării; lipsa tehnicilor de intervenție inovative; scăderea finanțării eforturilor de prevenire; incertitudinea, în rândul bărbaților infectați cu HIV care urmează tratamente antiretrovirale, asupra persistenței riscurilor (pentru ei și partenerii lor) raporturilor sexuale neprotejate.

- *Dotări medicale inadecvate, inaccesibile sau necorespunzătoare*

BSB care caută sprijin în probleme sexuale sau medicale, sau care vor să se testeze HIV sau ITS, ar putea constata lipsa dotărilor necesare. Pe de altă parte, s-ar putea ca dotările să existe, dar bărbaților să le fie greu să apeleze la ele, din cau-

za atitudinii negative a personalului din sănătate față de comportamentul homosexual, lipsei de discreție și anonimată pentru clienți, amplasării sau orarelor neconvenabile, sau costurilor ridicate.

- *Stigmatizarea și incriminarea*

Societățile pot fi ostile față de bărbații care adoptă un comportament homosexual, stigmatizându-i și tratându-i ca păcătoși sau criminali – cu pedepse grele, în unele părți. Bărbații vor prefera adesea, din această cauză, să nu fie sinceri în legătură cu relațiile lor sexuale cu alți bărbați. De teama întrebărilor ce ar urma, vor evita să anunțe simptomele ITS, inclusiv ale infectării cu HIV. Din această cauză, se îngreu-nează mult educația privind HIV și sexul protejat, aprovizionarea cu prezervative și îngrijirea medicală corespunzătoare. Ostilitatea din partea societății afectează și eforturile de prevenire a infecției HIV destinate adolescenților și tinerilor care au raporturi sexuale cu alți bărbați.

Idei de acțiune:

Întrebări pe care să ți le pui:

Care sunt reacțiile tale față de un bărbat care are raporturi sexuale cu alți bărbați? Discriminezi? Cum ai reacționa dacă fiul tău sau un prieten apropiat ți-ar dezvălui că a avut raporturi sexuale cu alți bărbați?

Ajutarea părinților să înțeleagă mai bine dezvoltarea și psihologia copiilor lor și a tinerilor.

Învățarea părinților cum să se adapteze la dezvoltarea sexualității copiilor lor.

Pregătirea de educatori (*peer educators*) din rândul BSB care să vorbească bărbaților care au raporturi sexuale cu alți bărbați despre prevenirea HIV, în baruri sau în alte locuri unde aceștia au întruniri sociale sau se întâlnesc pentru a avea raporturi sexuale.

Dezbaterea și susținerea disponibilității prezervativelor și lubrifianților în școală, la locul de muncă sau în alte locuri destinate activităților sociale.

Discutarea legăturilor dintre consumul de droguri și alcool și raporturile sexuale între bărbați.

Convingerea unor bărbați celebri să vorbească deschis despre bărbații care au raporturi sexuale cu alți bărbați și despre necesitatea ca bărbații să își modifice comportamentul. Asigurarea de mesaje simple privind aceste probleme, pe care asemenea celebrități să le transmită în întruniri publice sau prin interviuri acordate presei.

Încurajarea discuțiilor deschise despre raporturile sexuale între bărbați în comunitate, ca și în instituțiile exclusiv masculine, inclusiv discuții despre posibilitatea transmiterii HIV între bărbați în interiorul și în afara acestor medii.

Încurajarea legăturilor și schimbului de informații între organizații cu programe pentru BSB din diferite țări.

Pregătirea medicilor și altor lucrători sanitari pentru a discuta cu pacienții lor (bărbați) despre comportamentul sexual, sexualitate și sex protejat.

Invitarea reprezentanților grupurilor BSB să vorbească la întrunirile organizațiilor care au activități anti-SIDA și la alte întruniri în care se discută despre prevenirea infecției HIV.

Includerea unei componente destinate bărbaților care au raporturi sexuale cu alți bărbați în planificarea și implementarea programelor de prevenire și tratare a SIDA.

6.2 Băieții, tinerii și HIV/SIDA

Adaptare după broșura

“Boys, young men and HIV/AIDS” al UNAIDS

Mesaje cheie

În general, *infecția HIV este mai răspândită printre bărbați decât printre femei, cu excepția Africii subsahariene.*

Tinerii se expun pe ei și pe partenerii lor riscului infectării cu HIV prin:

1. *sex neprotejat* cu o femeie sau cu un bărbat;
2. *folosirea în comun a acelor, seringilor sau soluțiilor de drog, la injectare.*

Capacitatea *de a vorbi despre problemele lor*, inclusiv despre preocupările privind sexualitatea, este un *prim pas important* pentru băieți și tineri înspre a învăța cum să se protejeze împotriva infectării cu HIV.

Băieții și tinerii dețin controlul asupra propriei sănătăți.

Mulți tineri sunt expuși în mod deosebit pericolului infectării cu HIV pentru că, atunci când se întâlnesc cu alții, *adesea beau până la intoxicare și întrețin raporturi sexuale “experimentale”*.

Consumul de alcool conduce adesea la raporturi sexuale neprotejate deoarece devine mai greu să te opui raporturilor sexuale, să folosești prezervative și să ai un raport sexual protejat.

Fapte:

- ⌘ *Aproximativ un sfert din cei care trăiesc cu HIV/SIDA sunt bărbați sub 25 de ani.*
- ⌘ *Se estimează că mai mult de 70% dintre cazurile de infectare cu HIV au la origine raporturi sexuale între bărbați și femei. Zece procente pot fi atribuite transmiterii virusului pe cale sexuală între bărbați, și 5% din infectări se produc din cauza folosirii acelor în comun de către cei care își injectează droguri. Patru din cinci consumatori de droguri injectabile sunt bărbați.*

- ⌘ Studii efectuate în multe părți ale lumii sugerează că bărbații tind să aibă, pe parcursul întregii vieți, *mai mulți parteneri sexuali* decât femeile.
- ⌘ Studiile arată că tinerii cărora le *lipsește educația* privind sănătatea sexuală (care le-ar putea oferi cunoștințe despre propriul organism, sarcină și infecțiile care se transmit pe cale sexuală) sunt mai expuși contractării HIV. Mulți tineri își procură informațiile privind sănătatea sexuală din surse nesigure. Studii efectuate în diverse țări arată că, dacă părinții oferă fetelor o oarecare educație privind sănătatea sexuală (adesea legată de menstruație și sarcină), băieții primesc rar asemenea educație.
- ⌘ Majoritatea societăților atribuie rolul de a dobândi venitul pentru familie bărbatului, și conferă *privilegii* bărbaților și băieților, față de femei și fete. Aceste privilegii includ adesea dreptul de a întreține raporturi sexuale în afara relațiilor de durată sau de a se angaja în relații exterioare căsătoriei, ceea ce poate crește riscul infectării cu HIV atât pentru bărbați, cât și pentru femei.
- ⌘ În multe societăți, băieții și bărbații *sunt condiționați* să nu își exprime emoțiile, să aibă relații formale cu copiii lor și să folosească violența pentru a rezolva conflictele și a-și apăra “onoarea”. În contextul HIV/SIDA, asemenea condiționare este deosebit de îngrijorătoare deoarece întărește viziunea conform căreia bărbatul nu trebuie să se preocupe de ceilalți și poate avea ca rezultat un comportament care crește pericolul infectării cu HIV atât pentru bărbați, cât și pentru partenerii lor.
- ⌘ În general, bărbații au tendința să *nu se preocupe de propria sănătate*, și își asumă riscuri crescute, inclusiv expunerea la infectarea cu HIV. Cu excepția câtorva țări, aceasta se corelează cu faptul că bărbații au, la naștere, o speranță de viață mai mică decât femeile.

- ⌘ Băieții și tinerii *folosesc sistemele de îngrijire a sănătății mai puțin* decât femeile.
- ⌘ Atât la băieți, cât și la fete, vârsta la care au prima experiență sexuală se corelează cu vârsta la care consumă pentru prima oară *alcool sau alte substanțe* care alterează discernământul.

Alcoolul este consumat, în majoritatea cazurilor, în bari, la petreceri și în cluburi de noapte, unde oamenii vin adesea pentru a-și căuta un partener sexual. Studiile sugerează că alcoolul consumat în exces și alte droguri, inclusiv așa-numitele „droguri de petrecere”, sunt adesea legate de întreținerea de *raporturi sexuale neprotejate*, iar consumul de alcool este asociat cu persoane care au mai mult de un singur partener sexual. Cercetările arată că cei care combină alcoolul cu raporturile sexuale sunt de șapte ori mai puțin susceptibili de a folosi prezervative în timpul actului sexual decât ceilalți.

Probleme:

- *Asigurarea informației și educației pentru băieți și bărbați privind sănătatea sexuală și a reproducerii*

Ne așteptăm adesea ca băieții și tinerii să aibă cunoștințe despre sex și sexualitate. Această așteptare îi oprește pe mulți dintre ei să ceară informații despre HIV/SIDA, de teamă să nu pară ignoranți în ce privește domeniul sexual. Informarea și educarea cu privire la prevenirea infectării cu HIV îi poate ajuta pe băieți și tineri să ia deciziile necesare pentru a se dezvolta sănătoși și să devină adulți responsabili. În plus, experiența lucrului cu băieți și bărbați a subliniat importanța dobândirii abilităților de a rezolva preocupările masculine privind sănătatea și de a controla situațiile în care există pericolul raporturilor sexuale prin constrângere sau neprotejate.

- *Viața sub imperiul stereotipurilor masculine*

Stereotipurile generale masculine includ dominarea, forța fizică și asumarea riscurilor. Presiunea unor asemenea stereotipuri îi poate îndemna uneori pe băieți și tineri să aibă raporturi sexuale neprotejate sau să își impună voința partenerilor sexuali, de sex masculin sau feminin, conducând uneori la viol.

Se așteaptă adesea de la băieți și tineri să aibă mulți parteneri sexuali și să dețină controlul întâlnirilor cu substrat sexual. În multe societăți, experiența sexuală este încurajată în rândul băieților și tinerilor de către cei asemeni lor și apare ca o chestiune de prestigiu. Se crede, de asemenea, că tinerii și băieții “au nevoie” de mulți parteneri sexuali și că “varietatea” este o parte normală a felului masculin de a fi. În multe țări, elevii de gimnaziu cred că băieții trebuie să aibă multe iubite, în timp ce fetele ar trebui “să fie cu un singur băiat”. Dacă un asemenea comportament conduce la raporturi sexuale neprotejate, toți cei implicați riscă infectarea cu HIV.

- *Asigurarea serviciilor de sănătate pentru băieți și tineri*

Mulți băieți și tineri se simt oarecum invulnerabili la îmbolnăvire și, ca urmare, nu apelează la serviciile medicale, sau apelează la ele doar când se confruntă cu simptome grave. Din această cauză, multe servicii medicale nu sunt orientate înspre băieți și tineri. Totuși, studiile efectuate în rândul băieților și tinerilor arată că ei ar dori să beneficieze de servicii confidențiale și accesibile, asigurate la ore și în locuri care să le convină. Cel mai important este că vor ca furnizorii de servicii medicale să fie sensibili la nevoile lor.

- *Consumul de alcool și HIV*

Beția oferă adesea scuza unui comportament necorespunzător, antisocial sau riscant, cum ar fi întreținerea de raporturi sexuale nedorite sau neprotejate, sau agresiunea sexuală.

De asemenea, cei din grup își pot presa colegii intoxicați cu alcool să aibă raporturi sexuale neprotejate. Violul și alte manifestări ale violenței sexuale au adesea la origine consumul excesiv de alcool. Comunitatea se poate aștepta la asemenea comportament, sau îl poate accepta, în anumite împrejurări, considerându-l “normal” pentru cineva care s-a îmbătat. Totuși, acest gen de comportament poate cauza transmiterea HIV sau a infecțiilor cu transmitere sexuală (ITS).

Idei de acțiune:

- ⌘ *Asigurarea de informații și crearea deprinderilor care le vor da posibilitatea băieților și tinerilor să își asigure sănătatea reproducerii, pe baza unor opțiuni înțelepte și responsabile – opțiuni care includ abținerea și amânarea începerii activității sexuale, ca și practicarea de raporturi sexuale protejate.*
- ⌘ *Deprinderea medicilor și altor lucrători din sănătate de a discuta cu pacienții lor despre comportamentul sexual, despre raporturile sexuale protejate și abuzul de droguri, inclusiv injectarea de droguri și consumul de alcool.*
- ⌘ *Afișarea de informații privind raporturile sexuale protejate, ca și asigurarea accesului ușor la prezervative prin instalarea de automate cu prezervative în baruri și cluburi de noapte.*
- ⌘ *Promovarea folosirii 100% a prezervativelor în rândul băieților și tinerilor care își încep viața sexuală, pentru că este mai ușor să urmezi tipare comportamentale învățate la începuturile vieții.*
- ⌘ *Promovarea utilizării prezervativelor ca fiind la modă – chiar „modernă” –, ca și acceptabilă și responsabilă.*
- ⌘ *Susținerea disponibilității prezervativelor pentru tinerii activi sexual.*

- ⌘ Asigurarea *dotărilor pentru servicii destinate exclusiv bărbaților* în clinici care se ocupă de sănătatea familiei, sănătatea reproducerii și BTS. Câștigarea sprijinului liderilor comunității locale pentru a-i încuraja pe tineri să apeleze la asemenea servicii.
- ⌘ Încurajarea băieților și tinerilor *să discute între ei despre preocupările lor* privind propriile familii, și ajutorarea lor să își dezvolte capacitățile de a discuta cu, și a-i asculta pe, partenerii și copiii lor.
- ⌘ Transmiterea de *mesaje către băieți și tineri privind consumul de alcool și droguri*, pe cartele telefonice și cutii de chibrituri, ca și prin alte strategii creative, cum ar fi teatrul, arta, sportul, și în locurile unde se adună bărbații de obicei.
- ⌘ *Sprijinirea în comunitate a atitudinii de a nu accepta beția* ca scuză pentru comportamentul antisocial sau pentru raporturile sexuale neprotejate.

Adrese de grupuri și asociații LGBT din țară

Asociația ATTITUDE!

Cluj-Napoca, jud. Cluj

attitude@rdslink.ro

Be An Angel

Cluj-Napoca, jud. Cluj

Be_an_angel@yahoo.com

Asociația EQUAL Valea Jiului

Lupeni, jud. Hunedoara

Equal_ong@yahoo.com

Asociația LIDER ONG

Hunedoara, jud. Hunedoara

Lider_ong@yahoo.com

CONCEPTIS

Suceava

Conceptis2003@yahoo.com

Asociația Pentru Sănătatea Oamenilor Simpli (A.S.O.S.)

Mizil, jud. Prahova

Asociatia_sos@yahoo.com

TIBISCUM

Timișoara, jud. Timiș

tibiscum@tibiscum.ro